

Päiväys
14.10.2024

Diaarinumero
20804/03.04.04.04.20/2021
20880/03.04.04.04.20/2021

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös vesilain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

14.10.2024

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **21.10.2024**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 14.10.2024 nro 1377/2024, valitus vesitalousasiassa, Uudenkaupungin makeanvedenaltaan säännöstelyn muuttaminen, Uusikaupunki, Pyhäranta.

Luvan hakija

Uudenkaupungin Vesi -liikelaitos

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **14.10.2024 – 20.11.2024** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:
<https://oikeus.fi/hallinto-oikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **20.11.2024**.

14.10.2024

Dnro

20804/03.04.04.04.20/2021

20880/03.04.04.04.20/2021

Asia

Valitukset vesistön säännöstelyä koskevassa vesitalousasiassa

Valittajat

- 1) [REDACTED]
- 2) Sirppujoen järjestely-yhtiö asiakumppaneineen

Luvan hakija

Uudenkaupungin Vesi -liikelaitos

Aiemmat vaiheet

Länsi-Suomen vesioikeuden päätös 8.4.1974 nro 39/1974 koskee Velhovesi ja Ruotsinvesi nimisten merenlahtien eristämistä meren yhteydestä, näin muodostuneen makeavesialtaan säännöstelyä sekä veden johtamista altaasta yhdyskunnan ja teollisuuden tarvetta varten. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksellään 31.5.2017 nro 123/2017/2 muuttanut Länsi-Suomen vesioikeuden antaman päätöksen 8.4.1974 nro 39/1974 lupaehtoa 9). Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellään 21.9.2018 nro 18/0223/2 kumonnut aluehallintoviraston päätöksen ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi aluehallintovirastossa.

Päätöksen perusteluissa hallinto-oikeus totesi muun ohella, että aiempien päätösten, hakemussuunnitelman ja katselmusasiakirjojen perusteella oli ollut pääteltävissä, että lupamääräyksen 9) tarkoituksena on ollut pitää makeavesialtaan ranta-alueet samassa asemassa kuin meren rannalla olevat alueet. Hakijan selvityksen mukaan altaan vedenkorkeudet olivat kuitenkin vuosina 2001–2013 olleet kuukausikeskiarvoina pitkäaikaisesti merivedenkorkeuden pintaa huomattavasti ylempänä myös tilanteissa, joissa säännöstelyn yläraja on ylitetty ja altaan vesipintaa olisi tullut laskea ylärajaan juoksutuksilla. Vuoden 1974 päätökseen ei ollut haettu muutosta päteväällä tavalla, vaikka kyseisen luvan ja siihen liittyvän hakemuksen säännöstelyn perusteita ei ollut noudatettu. Asiassa olisi tullut selvittää ja määrätä korvaukset edunmenetyksistä, jotka kohdistuvat maa- ja metsätalousalueisiin makeavesialtaan rannoilla.

Päätös, josta valitetaan

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös 3.6.2021 nro 171/2021.

Aluehallintovirasto on siirtänyt korvausasioiden käsittelyn ratkaistavaksi erillisenä asiana.

Aluehallintovirasto on muuttanut Länsi-Suomen vesioikeuden 8.4.1974 antaman päätöksen nro 39/1974, joka koskee Velhovesi ja Ruotsinvesi -nimisten merenlahtien rakentamista makeanveden altaaksi ja altaan säännöstelyä Uudenkaupungin kaupungissa, lupamääräykset 9) ja 10). Muutokset on esitetty *kursiivilla*.

Muutetut lupamääräykset

9) Velhoveden ja Ruotsinveden säännöstelyn ylärajana pidetään korkeutta $N_{2000} + 0,28 \text{ m}$ (NN -0,30 m). Säännöstelyn alaraja on aikana 15.5.–15.9. korkeudessa $N_{2000} - 0,07 \text{ m}$ (NN -0,65 m) ja muulloin korkeudessa $N_{2000} - 0,42 \text{ m}$ (NN -1,00 m). (*poistettu virke*)

Patoaukkojen avaamisessa ja sulkemisessa on vedenjuoksuttamisen osalta noudatettava seuraavia määräyksiä:

- a) Jos meriveden pinta on säännöstelyn ylärajan korkeudella tai sen yläpuolella, avataan vedenjuoksutusaukko, kun altaan vedenpinta on vähintään 0,10 m meriveden pintaa korkeammalla, ja saadaan tämän korkeuseron vähentyessä pienemmäksi kuin 0,10 m aukon sulkemiseen ryhtyä vasta sitten, kun korkeusero on 0,03 m. Kun altaan vedenpinta on vähintään 0,15 m meriveden pintaa ylempänä, on Vohdensaarenraumassa myös venesulun portit avattava, ja saadaan edellä mainitun korkeuseron vähentyessä pienemmäksi kuin 0,15 m porttien sulkemiseen ryhtyä vasta sitten, kun korkeusero on 0,03 m.
- b) Jos meriveden pinta on säännöstelyn ylärajan alapuolella ja altaan vedenpinta ylittää säännöstelyn ylärajan, avataan vedenjuoksutusaukkoa niin paljon, että vedenpinta laskee ylärajaan.
- c) Altaan vedenpinnan ollessa säännöstelyn ylärajan yläpuolella voidaan lisäksi myös Vinterinrauman sulkua käyttää altaasta suoritettavaan vedenjuoksuttamiseen, jos se jostain syystä osoittautuu tarpeelliseksi.
- d) Jos altaan vedenpinta on säännöstelyn ylärajan alapuolella, ei patoaukkojen kautta suoriteta vedenjuoksutusta.
- e) Venesulkujen portteja on kuitenkin aina avattava ja suljettava siten kuin se vesiliikenteen ja mahdollisen uiton vuoksi on tarpeellista.

10) Luvan haltijan on asetettava senttimetrijakoiset vedenkorkeusasteikot sopiviin kohtiin Vohdensaarenrauman patoaukkojen läheisyyteen altaan ja meren puolelle sekä altaan pohjoispäähän Hyynisten kylän rantaan Otakarinkohdalle. Kaikkiin näihin asteikkoihin on selvästi merkittävä korkeus $N_{2000} + 0,00 \text{ m}$ ja säännöstelyn ylä ja alarajat muutetun lupamääräyksen 9) mukaisesti.

[poistettu kappale]

Altaan ja meren vedenkorkeutta tulee tarkkailla automaattisella vedenkorkeusasemalla Vohdensaarenrauman juoksutusportilla ja Sirppujoen vedenkorkeutta Suurikkalan, Männäistenkosken ja Haudon kohdilla. Päivittäiset vedenkorkeustiedot tulee toimittaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tietojärjestelmään.

Yhteenveto vedenkorkeustiedoista (numeerinen ja graafinen esitys) ja tiedot vedenottamolla otetuista vesimääristä on toimitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Uudenkaupungin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukausittain.

Tarkkailutulokset on vaadittaessa annettava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea.

Luvan haltijan on laadittava selvitys muutetun lupamääräyksen 9) mukaan toteutetusta säännöstelystä ja sen vaikutuksista. Selvityksestä tulee ilmetä vähintään vuositasolla seuraavat asiat:

- Juoksutusmäärät*
- Vedenottomäärät*
- Edellä mainituilla asemilla automaattisesti mitatut vedenkorkeudet*
- Sirppujoen virtaamat*
- Makeanvedenaltaan vuosittainen vesitase*
- Mahdolliset poikkeustilanteet ja toimenpiteet niiden aikana*

Selvityksessä tulee esittää myös makeanvedenaltaan ja meren vedenkorkeudet sekä Sirppujoen virtaamat vähintään viiden vuoden ajalta ennen tämän päätöksen lainvoimaiseksi tuloa.

Mittaukset tulee aloittaa tämän päätöksen saatua lainvoiman. Selvitykseen sisältyvän mittausjakson pituus on viisi vuotta.

Selvitys tulee toimittaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen ja Uudenkaupungin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuden kuukauden sisällä mittausjakson päättymisestä.

Aluehallintovirasto on perustellut käsittelyratkaisuaan pääosin seuraavasti:

Hakija on toimittanut kuulemisen jälkeen tarkennuksia muun muassa kiinteistötietokarttoihin ja vettymisalueisiin liittyen. Esitetyt tarkennukset vaikuttavat aiemmin esitettyihin edunmenetyksiin, joten aluehallintovirasto katsoo, että hakemus on tältä osin tiedotettava uudelleen. Koska tämä viivästyttää asian ratkaisemista kohtuuttomasti tarpeellisten selvitysten hankkimisen keston ja asianosaisten suuren joukon vuoksi sekä edellytykset hankkeen toteuttamiselle ovat olemassa, edunmenetysten korvaamisen osalta asia siirretään käsiteltäväksi erikseen. Korvausasian käsittelyä jatketaan aluehallintovirastossa välittömästi uutena asiana.

Aluehallintovirasto on perustellut vesitalousluvan muuttamista pääosin seuraavasti:

Vesitalousluvan muuttamisen tarkoitus

Vuonna 1968 käyttöön otetun Uudenkaupungin makeanvedenaltaan säännöstelyn tärkein tavoite on raakavedenhankinta yhdyskunnan ja teollisuuden tarpeisiin. Länsi-Suomen vesioikeuden 8.4.1974 altaan rakentamisesta ja säännöstelystä antaman päätöksen nro 39/1974 muuttamisen perusteena on varmistaa laadukkaan ja riittävän raakaveden saanti kaikissa tilanteissa. Päätöksen nro 39/1974 lupamääräyksen 9) mukainen säännöstely aiheuttaisi merkittäviä hankaluuksia raakavedenhankinnalle sekä heikentäisi altaan virkistyskäyttömahdollisuuksia, altaan vedenlaatua ja ekologista tilaa.

Hakemuksen perusteella makeanvedenaltaan keskivedenkorkeus on pysynyt samana, noin tasolla NN -0,25 m, koko altaan toiminnan ajan. Altaan keskivedenpinnan säilyttäminen nykyisellään on altaan vedenlaadun säilyttämisen kannalta tarpeellista. Vesitalousluvan muuttamisen tarkoituksena on säilyttää ja laillistaa nykyinen tilanne, jolloin altaan keskivedenraja säilyy nykyisellään, vesialuetta ei muutu maa-alueeksi eikä muodostu vesijättöä.

Lupamääräystä 10) on tarpeen muuttaa makeanveden altaan säännöstelyn, vedenkorkeuksien tarkkailun ja valvonnan parantamiseksi sekä lupamääräyksen ajantasaistamiseksi.

Vesitalousluvan muuttamisesta saatava hyöty

Tärkein hyöty vesitalousluvan muuttamisesta on laadukkaan raakaveden saanti kaikissa tilanteissa. Päätöksen nro 39/1974 mukaisesti säännösteltynä makeanvedenaltaan vedenkorkeus voi esimerkiksi kuivina kesinä laskea haitallisen alas, jolloin altaan vedenlaatu heikkenee. Lisäksi altaan vesitilavuuden pienentyessä sen puskurikyky Sirppujoen happamia vesiä vastaan heikkenee. Vedenlaadun heikentyessä joudutaan käyttämään enemmän vedenpuhdistuskemikaaleja, jolloin myös puhdistuksen kustannukset kasvavat. Ilmastonmuutos äärevöittää sääilmiöitä ja on todennäköistä, että pitkiä kuivia ajanjaksoja esiintyy jatkossakin.

Altaan keskivedenkorkeuden säilyttäminen hidastaa ranta-alueiden mataloitumista sekä vesialueen rehevöitymistä ja umpeenkasvua. Kun altaan keskivedenpinta säilytetään ennallaan, myös veneilyreiteillä pysyy riittävä vesisyvyys. Näin ollen altaan ja altaan rantakiinteistöjen virkistyskäyttöarvo sekä muu arvo säilyvät ennallaan. Päätöksen nro 39/1974 mukainen säännöstely johtaisi altaan ja rantojen virkistyskäyttöarvon alenemiseen. Hakemuksessa on määritetty makeanvedenaltaan rakennetuille rantakiinteistöille rahallinen hyöty rantakiinteistön arvon säilymiselle. Aluehallintovirasto on katsonut, että hyötyjen laskenta on tehty oikeansuuntaisesti. 2010-luvun loppuun mennessä syntyneet hyödyt ovat seuraavat:

Vapaa-ajan asunnot	1 771 672 €
Vakituiset asunnot	738 992 €
Metsätilat	-
Peltotilat	-
Yhteensä	2 510 664

Vesitalousluvan muuttamisesta aiheutuu tulevaisuudessakin hyötyä vuodesta 2020 alkaen, mitä hakija ei ole hakemuksessaan ottanut huomioon.

Altaan keskivedenkorkeuden säilyttäminen ylläpitää makeanvedenaltaan luontoarvoja ja varmistaa ranta-alueiden luontotyyppien säilymisen. Keskivedenkorkeuden säilyttäminen vähentää riskiä meriveden suotautumista takaisin altaaseen tilanteessa, jossa altaan vedenpinta on pitkään merivedenkorkeutta alempana. Keskivedenkorkeuden säilyttämisellä varmistetaan maanviljelyn kasteluveden saanti.

Vesitalousluvan muuttamisesta aiheutuvat menetykset

Hakemusasiakirjojen tietojen perusteella säännöstelystä, sellaisena kuin sitä on toteutettu, on osalle hankkeen vaikutusalueen kiinteistöille aiheutunut ja aiheutuu mahdollisesti tulevaisuudessakin kuivatushyödyn menetystä. Jos makeanvedenallasta olisi säännöstelty päätöksen nro 39/1974 mukaisesti, altaan keskivedenkorkeus olisi laskenut ja kuivatushyötyä olisi syntynyt. Altaan keskivedenkorkeus on kuitenkin ollut koko altaan toiminnan ajan noin NN -0,25 m.

Luvan saaja on hakemuksessaan arvioinut mallintamalla, että altaan keskivedenkorkeus olisi 2010-luvun tilanteessa ollut NN -0,46 m, jos allasta olisi säännöstelty päätöksen nro 39/1974 mukaisesti. Tällöin altaan säännöstelyn päätöksen nro 39/1974 mukainen yläraja on ollut NN -0,524 m. Luvan saaja on hakemuksessaan arvioinut samalla menetelmällä ja samoilla lähtötiedoilla hakemuksen ja tämän päätöksen mukaisen säännöstelyn mukaista altaan keskivedenkorkeutta. Hakemuksen ja tämän päätöksen mukaisesti säännösteltynä altaan simuloitu keskivedenkorkeus on NN - 0,29 m, joka on noin 0,17 m korkeammalla kuin simuloitu keskivedenkorkeus päätöksen nro 39/1974 mukaisella säännöstelyllä.

Luvan saaja on käyttänyt edellä mainittujen simuloitujen keskivedenkorkeuksien erotusta 0,17 m makeanvedenaltaan kuivatushyödyn menetysten laskennassa. Aluehallintovirasto on katsonut, että altaan keskivedenkorkeuksien arviointi mallintamalla on tehty asianmukaisesti ja riittäväillä lähtötiedoilla epävarmuudet huomioiden. Aluehallintovirasto on pitänyt lisäksi oikeansuuntaisena laskutapana sitä, että altaan kuivatushyödyn menetysten laskennassa käytetyt altaan simuloitujen vedenkorkeudet on saatu käyttäen samoja menetelmiä ja lähtötietoja. Tämä tekee simuloituista vedenkorkeusarvoista vertailukelpoisia ja vähentää virheiden määrää vedenkorkeuksien erojen laskennassa. Näin ollen kuivatushyödyn laskennassa ei ole ollut tarpeen käyttää altaan havaittua keskivedenkorkeutta NN -0,25 m, vaan laskennassa on voitu käyttää keskivedenkorkeutta NN -0,29 m.

Kuivatushyödyn edunmenetykset on arvioitu hakemuksessa määrittämällä vettymishaitta-alueet erikseen pelloille, metsille ja rakennetuille kiinteistöille. Vettymishaitan arvioinnissa menetelmänä on ollut yleisesti käytetty niin sanottu kaksijyvä-menetelmä, jossa määritetään vettymisvyöhykkeet ja niiden haittakertoimet. Aluehallintovirasto on katsonut, että kaksijyvä-menetelmä on yleisesti hyväksytty menetelmä, jota käytetään tyypillisesti peltojen kuivatushankkeissa kuivatushyödyn laskennassa.

2010-luvun loppuun mennessä syntyneet kuivatushyödyn edunmenetykset ovat seuraavat:

Vapaa-ajan asunnot	926 506 €
Vakituiset asunnot	190 054 €
Metsätilat	124 751 €
Peltotilat	153 803 €
Yhteensä	1 395 114 €

Vesitalousluvan muuttamisesta aiheutuu tulevan kuivatushyödyn menetystä vuodesta 2020 alkaen, mitä hakija ei ole hakemuksessaan ottanut huomioon.

Altaan toiminnasta aiheutuvaa vettymishaitan lisääntymistä ei ole tapahtunut ranta-alueilla, sillä altaan keskivedenpinta on pysynyt koko ajan samana. Altaan keskivedenkorkeutta ei nosteta vallinneeseen tilanteeseen verrattuna, joten vettymishaittaa ei arvioida olevan tulevaisuudessakaan.

Muutettu lupamääräys 9) edesauttaa vesienhoitosuunnitelman ja Suomen merenhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista.

Lupamääräyksen 9) muuttamisella ei ole vaikutusta tulvariskien hallintaan eikä patoturvallisuuteen.

Luvan myöntämisen edellytykset

Lupamääräyksen 9) muuttamisen myötä makeanvedenaltaan keskivedenkorkeus säilyy samalla tasolla, kuin se on ollut koko altaan toimintahistorian ajan. Määräyksen muuttamisesta saadaan huomattavaa hyötyä luvan saajan vedenotolle sekä makeanvedenaltaan virkistyskäytölle ja luonnonolosuhteille verrattuna siitä koituviin kuivatushyödyn menetyksiin. Vesitalousluvan muuttamisesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on siten huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Vesitalousluvan muuttaminen ei vaaranna yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuta huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huononna paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja. Näin ollen luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Lupamääräysten perustelut

Lupamääräys 9)

Länsi-Suomen vesioikeuden 8.4.1974 altaan rakentamisesta ja säännöstelystä antaman päätöksen nro 39/1974 lupamääräyksessä 9) on määrätty altaan säännöstelylle vedenkorkeuden ylä- ja alarajat. Ylärajan ylitys on sidottu merivedenkorkeuteen. Lupamääräys 9) on alun perinkin ollut sellainen, että lupamääräystä noudattamalla vedenpintaa altaassa ei ole voitu pitää säännöstelyn ylärajan alapuolella. Lupamääräyksen mukainen altaan juoksutus on riippunut ja riippuu edelleen merivedenkorkeudesta. Altaasta ei voida juoksuttaa vettä merenpinnan ollessa altaan vedenpintaa korkeammalla tasolla. Lisäksi lupamääräyksen 9) mukaan juoksutusta voidaan enimmilläänkin tehdä ainoastaan ylärajaan saakka.

Altaan alueella tapahtuva maan kohoaminen on huomioitu päätöksen nro 39/1974 lupamääräyksessä siten, että säännöstelyn ylä- ja alarajaa lasketaan kunkin uuden vuosikymmenen alussa 0,056 m. Lupamääräysten antamisen yhteydessä altaan säännöstelyrajojen muutos sidottiin Rauman mareografiaseman teoreettiseen meren keskivedenkorkeuteen, jonka muutosvauhti 1970-luvulla oli -5,9 mm vuodessa. Lupamääräyksen 9) mukaisen arvon -5,6 mm vuodessa katsottiin vastaavan Uudenkaupungin tilannetta.

Maan kohoaminen altaan alueella ja merivedenkorkeuden muutos eivät ole toteutuneet kuluneen yli 40 vuoden aikana lupamääräyksessä 9) tarkoitetun suuruisena, vaan muutos on ollut selvästi vähäisempää. Raumalla meren teoreettisen keskivedenkorkeuden muutos vuosikymmentä kohti oli -0,059 m ajanjaksolla 1940–1990. Vuodesta 2010 vuoteen 2020 muutos oli vain -0,024 m. Ilmatieteenlaitoksen keskivesitaulukoiden mukaan meren teoreettinen keskivedenkorkeus Raumalla NN-korkeusjärjestelmässä ja keskivedenkorkeuden muutos vuosikymmenen aikana ajanjaksolla 1940–2020:

Vuosi	NN (m)	Teoreettisen keskiveden korkeuden muutos (m)
1940	-0,122	
1950	-0,181	-0,059
1960	-0,240	-0,059
1970	-0,299	-0,059
1980	-0,358	-0,059
1990	-0,417	-0,059
2000	-0,448	-0,031
2010	-0,471	-0,023
2020	-0,495	-0,024

Rauman keskivesitietojen perusteella keskivedenkorkeuden muutos myös Uudessakaupungissa on ollut ennakoitua hitaampaa. Luonnonolosuhteiden muuttuminen on johtanut siihen, että altaan säännöstely lupamääräyksen 9)

mukaisesti on muuttunut vaikeaksi, sillä meren teoreettinen keskivedenkorkeus on nykyisin säännöstelyn ylärajan yläpuolella.

Luvan antohetkellä vuonna 1974 altaan säännöstelyn yläraja oli NN -0,30 m ja meren teoreettinen keskivedenkorkeus Raumalla oli NN - 0,323 m, joten meren teoreettinen keskivedenkorkeus oli 0,023 m alempana kuin altaan säännöstelyn yläraja. Vuoteen 2020 mennessä säännöstelyrajoja on lupamääräyksen 9) mukaisesti laskettu viisi kertaa eli yhteensä 0,28 m, ja tällä hetkellä säännöstelyn yläraja on NN -0,580 m. Vuoden 2020 meren teoreettinen keskivedenkorkeus NN -0,495 m on siten 0,085 m korkeammalla kuin altaan säännöstelyn yläraja. Altaan säännöstelyn yläraja on siis laskenut suhteessa meriveden korkeuteen luvan antohetkestä lähtien.

Allasta ei ole säännöstelty täysin päätöksen nro 39/1974 mukaisesti hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella. Voimassa olevan luvan mukainen säännöstely olisi laskenut altaan vallinnutta keskivedenkorkeutta (NN -0,25 m). Hakemuksessa on simuloitu altaan keskivedenkorkeus tilanteessa, jossa juoksutus olisi tapahtunut päätöksen nro 39/1974 mukaisesti. Päätöksen nro 39/1974 mukaan juoksutettuna altaan simuloitu vedenkorkeus 2010-luvulla on NN -0,46 m. Jos allasta olisi juoksutettu päätöksen mukaan, altaan keskivedenkorkeus olisi 2010-luvulla ollut noin 0,20 m matalammalla, kuin mitä se on keskimäärin ollut koko altaan toiminnan ajan.

Päätöksen nro 39/1974 mukaan juoksutettuna altaan vesitilavuus pienenee, ja veden viipymä altaassa lyhenee verrattaessa vallitsevaan nykytilanteeseen. Tällöin myös altaan vedenkorkeusvaihtelut ja vedenlaadun vaihtelut lisääntyvät merkittävästi. Sirppujoen alueen maaperästä johtuva happamien vesien vaikutus lisää altaan happamoitumisriskiä. Heikentynyt raakaveden laatu lisää talousveden valmistuksessa käytettävien prosessien kustannuksia, kielteisiä ympäristövaikutuksia ja hiilidioksidipäästöjä. Juoksuttamalla allasta hakemuksen ja tämän päätöksen mukaisesti vähennetään selvästi edellä mainittujen haittojen aiheutumista.

Lupamääräys 10)

Lupamääräystä 10) on muutettu, jotta luvan haltija ja valvontaviranomainen saavat makeanvedenaltaan, meren ja Sirppujoen vedenkorkeuksista ja niiden muutoksista reaaliaikaista tarkkailutietoa. Mittausjärjestelmän avulla voidaan paremmin ennakoita altaan juoksutuksia ja tarvittavia vedenpinnan muutoksia. Reaaliaikaisen vedenkorkeustiedon toimittaminen valvovalle viranomaiselle helpottaa lupamääräyksen 9) noudattamisen valvomista.

Lupamääräyksen 9) muuttamisen vaikutusten selvittämiseksi luvan saajan on tehtävä selvitys makeanvedenaltaan juoksutuksista, vedenottomääristä, makeanvedenaltaan, meren ja Sirppujoen vedenkorkeuksista, Sirppujoen virtaamista sekä altaan vesitaseesta. Muutosten havainnollistamiseksi selvityksessä tulee esittää myös altaan ja meren vedenkorkeudet ja Sirppujoen virtaamat ajalta ennen tämän päätöksen lainvoimaiseksi tuloa riittävän pitkältä ajanjaksolta. Selvityksen laatimisen perusteena ovat myös ilmastomuutoksen tuomat epävarmuudet lupamääräyksen 9) muuttamisen vaikutuksia

arvioitaessa. Ilmastonmuutos voi aiheuttaa muutoksia merivedenkorkeuteen, talvien lauhtumiseen, sadantaan ja jokien virtaamiin, joita ei täysin ole voitu lupaa myönnettäessä ennakoita.

Aluehallintovirasto on lisäksi vastauksessaan lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin vaatimuksiin todennut muun ohella luvan haltijan kompensationsa esittämään ruoppaukseen liittyen, että kompensatiomenetelmä ei ole vesilain säädösten mukainen menetelmä. Lisäksi vaatimuksiin toteutuneista ja toteutettavista toimenpiteistä vettymishaitan vähentämiseksi aluehallintovirasto on todennut, että altaan toiminnasta aiheutuvaa vettymishaitan lisääntymistä ei ole tapahtunut, sillä altaan keskivedenpinta on pysynyt koko ajan samana. Käsiteltävässä korvausasiassa on kyse kuivatushyödyn menettämisestä. Aluehallintovirasto ratkaisee kyseisen korvausasian erillisenä asiana.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1) [REDACTED] on vaatinut korvausta valituksessa yksilöidyistä haitoista.

Valittajan rannassa niin sanotussa [REDACTED] on alkanut levitä kasvillisuutta. Kasvi leviää ja kukkii valkoisena kukkana. Veneellä liikkuminen hankaloituu kasvillisuuden lisääntyessä.

Korvausta tulisi saada myös veden laadullisesta heikentymisestä, koska altaan vettä ei enää suositella pesuvedeksi ja kunnallistekniikkaan liittymisestä aiheutuu melkoiset kustannukset.

2) *Sirppujoen järjestely-yhtiö asiakumppaneineen* on vaatinut ensisijaisesti, että aluehallintoviraston päätös kumotaan kokonaisuudessaan vesilain 3 luvun 2 ja 3 §:ien sekä 2 luvun 7 §:n vastaisena.

Valittajat ovat kuitenkin suostuneet lupamääräyksen 9) ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen sisällön muuttamiseen siten, että kymmenen vuoden välein vuodesta 2020 alkaen säännöstelyn ylä- ja alarajoja alennetaan sen mukaisesti mikä on kaakkoisen Selkämeren rannikolla maan kohoamisen ja merenpinnan nousun välisen muutoksen differenssi siten kuin esimerkiksi Maanmittauslaitos ja sen tietolähteet esimerkiksi Ilmatieteenlaitos ja Geologinen tutkimuskeskus ovat todenneet.

Valittajat ovat myös vaatineet, että aluehallintoviraston päätöstä muutetaan siten, että ratkaisun tai minkään siinä tehtävän vesitaloudellisen tai oikeudellisen arvion perusteeksi ei oteta suoraan tai välillisesti hakijan hankkimia virheellisinä pidettäviä tietoja vedenkorkeudesta tai siihen liittyvästä aineistosta.

Siinä tapauksessa, että valittajien vaatimus lupamääräyksen 9 osalta hylätään, valittajat ovat toissijaisesti vaatineet hakijan velvoittamista kaikkiin teknisiin ja rahamääräisiin kompensatiotoimiin, joiden avulla viljely kysymyksessä olevilla mailla onnistuu noudattamalla valittajien kuvaamaa lupamääräyksen 9 ensimmäisen kappaleen viimeistä virkettä.

Valittajat ovat myös vaatineet, että aluehallintoviraston päätös kumotaan tarvittaessa erikseen myös siltä osin kuin siinä on eriytetty korvauskysymys erikseen ratkaistavaksi.

Valituksessa on myös uudistettu aluehallintovirastolle esitetystä muistutuksessa esitetyt vaatimukset.

Valituksen oheen liitettyssä aluehallintovirastolle esitetystä muistutuksessa on vaadittu hakemuksen hylkäämistä vesilain ja alkuperäisen luparatkaisun vastaisena sekä toissijaisina kompensatiotoimenpiteitä, kuten tulvavapenkereitä, pumppausjärjestelmä ja pumppaamoiden ja patojen ylläpito, ja viimeiseksi rahakorvauksia peltojen erikoisviljelyarvon vuoksi vähintään viisinkertaisina ja ulottaen myös niihin peltoalueisiin, jotka ovat hakijan lupamääräyksen vastaisen menettelyn takia kärsineet vettymishaitoista metsittyen ja myös metsänkin kuoltua.

Samoin valittajat viittaavat tässä asiassa aluehallintoviraston aikaisemmasta, päätöksestä 31.5.2017 nro 123/2017/2 tekemäänsä valitukseen 30.6.2017 ja uudistavat tuon valituksen osana nyt tehtävän valituskirjelmän sisältöä, ja uudistavat myös siinä tekemänsä perustelut ja nyt tehtävää valitusta täydentävät vaatimukset.

Valittajat viittaavat myös Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen 21.9.2018 nro 18/0223/2. Päätös on lainvoimainen ja tarkoitettu päätöksellä kumotussa ja palautetussa asiassa huomioon otettavaksi.

Valittajat pyytävät hallinto-oikeutta tutkimaan myös sen, miten ja missä määrin, ja minkälaisin mahdollisin vaikutuksin samat henkilöt muodollisesti voivat – tai eivät voi – käsitellä palautettua asiaa, jossa ratkaisu on kumottu ja niinkin merkittäväillä perusteilla, kuin aluehallintoviraston päätökselle 31.5.2017 nro 123/2017/2 tapahtui.

Valittajana oleva Sirppujoen järjestely-yhtiö toimii Sirppujoen valuma-alueella. Tässä asiassa on käytännössä kysymys järjestely-yhtiön kuivatusalueesta. Muut valittajat ovat alueen maanviljelijöitä.

Valittajat ovat muun ohella perustelleet vaatimuksiaan seuraavasti:

Ensisijaisen vaatimuksen perustelut

Hakijan tässä asiassa tarkoittama tulos voidaan saavuttaa valittajille nyt kyseessä olevan edun loukkausta aiheuttamatta uudistamalla siltä osin Insinööritoimisto Pöyryn suunnitelmien mukaan (tai mitä, mahd. ajantasaistamalla) – joka tapauksessa uusittuna – Tammion/Karhuluodon pumppaamon ja syöttökokonaisuuden ilman, että kustannukset (muutaman vuoden takainen arvio 240.000 euroa) olisivat kohtuuttomia hankkeen kokonaiskustannuksiin ja valittajille aiheutettuun vahinkoon nähden.

Toissijaisen vaatimuksen perustelut

Lupamääräyksen 9) ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen sisältöä voidaan muuttaa niin, että vuodesta 2020 alkaen kymmenen vuoden välein luparajaa tarkistetaan vastaamaan maankohoamisen ja merivedenkorkeuden erotusta. Tämä, jo valittajien aikaisemmin esittämä muutos, tulisi tämän esityksen ajankohdan ja lupamääräyksen kymmenvuotisjaksotuksen perusteella sovellettavaksi siis vuonna 2020 alkaneella kymmenvuotiskaudella, eli käytännön syistä hieman taannehtivasti, jos näin tapahtuvasta muuttamisesta hakijan kanssa sovitaan. Etuna olisi uuden järjestelmän aikatauluun pääseminen nykyisin jaksoin.

Lupamääräystä ei saa muuttaa – vielä vähemmän poistaa – taannehtivasti, vaan se toimii voimassa olevan lupamääräyksen mukaisesti, ellei edellä olevan ehdotuksen pohjalta 2020 alkaneesta hakijan kanssa toisin sovita siirtymisestä muutettuun lupajärjestelmään. Tämä siis tarkennuksena edellä tehtyyn ehdotukseen, koska muutoksen lukitseminen on jo tapahtunut.

Päätöstä tulee joka tapauksessa siten selkeyttää, että altaan olemassaoloaikana aikaisemmin tapahtunut lupamääräyksen 9) ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen mukainen muutoskehitys, on – lainvoimaisen päätöksen nojalla tapahtuneena – pysyvä ilman, että asiaan voitaisiin kajota, miltään vaikuttavilta osin (altaan vedenkorkeuden perusteet, vesijätön muodostuminen). Kiinteistönmuodostamislain 60 §:n nojalla näin lainvoimaisella päätöksellä luoduissa olosuhteissa muutoksen määrä on myös relevanttia ja korvaukset kyseessä olevan lupamääräyksen jatkuvan rikkomisen ajalta ja niin edelleen riippuvat asiat huomioidaan hakijan ja valittajien välisissä taloudellisissa suhteissa.

Kiinteistöoikeudellinen suhdehan valittajille syntyy vesijätön omistajiin, osakaskuntaan ynnä muuta luvan piiristä näin selvän alueen suhteen lainvoimaisen päätöksen mukaisesti se on vesijättöä riippumatta siitä, mitä sen suhteen lupamääräystä tahallisesti rikkomalla kulloinkin tapahtuu. Muutoksen maksimimäärällä on kuitenkin rajoittava merkitys sanotussa asianosaisrelaatiossa.

Lupamääräyksen 9) viimeisen virkkeen 1. kappaleen viimeisen virkkeen osalta myös keskivedenkorkeuteen vaikuttavana määräyksenä on katsottava luonteensa vuoksi perustaneen viljelijöille, heidän kiinteistöilleen sen oikeudellisen aseman, mitä tässä suojataan ja huomioidaan. Kiinteistön oikeudesta muodostuneeseen vesijättöön on katsottava sisältyvän esimerkiksi kiinteistönmuodostamislain 60 §:ään ja asiaan liittyviin täydentäviin säännöksiin.

Muutosvaatimus sinällään tarkoittaa valituksen alaisen lupamääräyksen jatkamista todellisen, esimerkiksi vesijätön lunastustoimituksissa viikoittain keskeisenä osatehtävänä suoritettavien vesijätön ja vesirajan oikeaan määrittelyyn.

Tässä asiassa aikaisemmin hakijan pyynnöstä antamassaan lausunnossa Maanmittauslaitos ei hakijan toimesta ilmeisesti ole saanut mahdollisuutta lausua, millä vedenkorkeudella ja millä parametreilla altaalla on kuvattu. Jos puhutaan arvioista, jotka on saatu aikaan säännöstelymääräyksiä rikkomalla (kuten näyttää), on kysymys lausunnonantajan ja allasprosessin sidosryhmien harhaanjohtamisesta. Sen vuoksi kyseessä olevalla lausunnolla ei ole tässä asiassa mitään arvoa sellaisenaan.

Todellisesta vedenkorkeuden ja oikean rantaviivan keskeisimmästä määrittäjästä puhutaan silloin, kun on kysymys juuri lupamääräyksen 9) 1. kappaleen viimeisestä virkkeestä.

Niinpä myös Etelä-Suomen aluehallintovirasto on nyt useammissa kohdissa vedonnut siihen altaan keskivedenkorkeuteen, jota hakija on oikeudettomasti ja laissa sanktoidusti ylläpitänyt lupamääräyksiä rikkomalla.

Siinä tapauksessa, että vastoin odotusta katsottaisiin lupamääräyksen 9) ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen määräys poistettavaksi tai muulla tavoin muutettavaksi, kuin mihin valittajat ovat edellä maankohoamisen ja merenpinnan nousun differenssin perusteella aikaisintaan vuoden 2020 alusta ehdollisesti sovellettavin tavoin suostuneet, valittajat vaativat, toissijaisesti että hakijan on ryhdyttävä kaikkiin teknisiin ja rahamääräisiin kompensatiotoimiin taikka niiden yhdistelmiin, joiden nojalla viljely kysymyksessä olevilla mailla onnistuu siten, kuin lupaehtoa 9) 1. kappaleen viimeistä virkettä noudattamalla edellä mainittuine valmiiksi sidottuine muutosprosesseineen voitaisiin tehdä. Yhtenä elementtinä tähän vaatimukseen voisi sisältyä – nyt täysin piittaamattomasti vedenkeruun maksimointiin pyrkieneen – juoksutuksen ajoittaminen viljelylle tärkeisiin ajankohtiin ja kausiin – sovittaen, mitä vuodenaikoja ja säitä seuraava merivedenkorkeuskin lupaehdossa jo pitkälti ohjaisi. Muutoin kompensatioiden tulee käsittää oikeuden mukaan padotusta, ojitusta eri muodoissa, sekä pumppaamista, jne., jota monet valittajat ovat itsekkin heille mahdollisessa mittakaavassa harjoittaneet hakijan menettelyn seurauksena.

Valittajat vaativat näin, että hakija tekee yhteistyössä valittajien kanssa – ennen kaikkea huomioon ottaen valittajana olevan Sirppujoen järjestely-yhtiön asiantuntemuksen (tietenkin monen muun valittajan ohella) – edellä olevaan tarkoitukseen riittävät suunnitelmat ja niiden toteutuksen. Rahakorvauksella tulevat hoidettaviksi enemmänkin hienosäädöt. Hakijan nyt kevyesti indikoimat korvaussummat eivät vastaa minkäänlaisia reaaliarvoja yleensäkään ja erityisesti koskien vihannes- ja muuta erityistä viljelyä, mitä tällä kuivatusalueella erityisesti harjoitetaan.

Edellä olevasta syystä, ja välttääkseen sen, että kompensatio- ja korvauskysymystä joudutaan odottamaan vuosikymmeniä tai asia jää kokonaan unohduksiin, valittajat vaativat, että aluehallintoviraston päätös kumotaan tarvittaessa erikseen myös siltä osin, kuin siinä on eriytetty korvauskysymys ”kohtuullisuussyihin” vedoten. Korvauskysymyksen eriyttäminen tässä tapauksessa merkitsisi niiden ”vesittämistä” sekä tulevaisuudessa päätöksissä kohdistuvaa ”ristiin vetoamista” tässä pääasian

ratkaisussa syntyvien, tärkeiden korvaukseen vaikuttavien elementtien, oikeuksien ja aikojen ym. osalta, että korvauskysymys on välttämättä ratkaistava samassa yhteydessä päätöksien kanssa, ja näiden kysymysten on kuljettava yhdessä niin kauan, kunnes asiakokonaisuus on valmis. Muussa tapauksessa juuri valittajapuoli joutuu tässä entistä heikompaan asemaan.

Hakijalla ei ole mitään muuta erityistä syytä eriyttää näitä asioita, kuin taktikointi. Asiat kulkevat eteenpäin, allas toimii ja tuottaa kaupungille erinomaista tulosta.

Valittajat katsovat aiheelliseksi viitata myös tässäkin asiassa keskeiseen vesilain 2 luvun 7 §:ään, joka edustaa osapuolten kohtuullista kohtelua vesitaloushankkeissa, ja joista aikaisemmin todetuin ja perustelluin tavoin hakija todellisuudessa voi toteuttaa eli jatkaa hankkeensa toteuttamista ja käyttöä loukkaamatta valittajien oikeutta, viljelyintressiä ja kyseisen lupamääräyksen osaan ja ennen kaikkea tuon osan viimeiseen virkkeeseen perustuvaa ja tuon virkkeen varassa olevaa elinkeinotoimintaansa.

Sikäli, kuin on hakijan luottamaan Insinööritoimisto Pöyryyn uskomista, hakijalle on sekä tarpeellista että hyödyllistä uudistaa Tammion–Karhuluodon pumppaamo ja sen vedensyöttökokonaisuus modernimpaan tekniikkaan ja uuteen kapasiteettiin yltäväksi. Tämä, jos joku, toimii paljon tämän kiistan ulko- ja yläpuolella olevien vesihuollon ja hakijalle siinä tärkeimmän liiketoiminnan varmistamiseksi. Pöyryn arvioima kustannus oli 240.000 euroa, eikä se liene suuresti muuttunut. On vaikeaa ymmärtää, miksei tätä vaihtoehtoa käytetä – jos erinäiset selvät verukkeet jätetään huomiotta.

Valittajat eivät voi olla korostamatta sitä, että kyseessä olevan lupamääräyksen muutoksella ei missään olosuhteissa tai miltään kannalta saa aiheutua taannehtivia vaatimuksia. Toisin sanoen, lainvoimaisen (mitä se edelleenkin on) lupamääräyksen nojalla tilanteelle alun pitäen asetetun vertailukohteen mukaisesti merialueiden vesijättöihin verraten ei saa syntyä riidattomasti määriteltäviin asemiin – ja juoksutuksen edelleen ollessa riittävän hyvin mahdollisuuksin tehtävissä – lupamääräyksen mukaan vahinkoa tai edunmenetystä valittajille heidän tilustensa ja elinkeinonsa osalta. Toteutus ja vaatimus ovat tässä suhteessa niin yksinkertaiset, että jos merivedenkorkeus sallii juoksutuksen, ja altaan vedenkorkeus puolestaan on juoksutusta edellyttävällä tasolla, juoksutusta tulee suorittaa.

Olennaista on, että hakijalla ei ole tästä ”antaa” dokumentaatiota, vaikka niin pitäisi olla, ja vielä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle toimitettuna.

Valittajat toteavat päätöksen perusteeksi myös sen seikan, että altaan keskivedenkorkeus ei ole mikään relevantti, oikeudellisia perusteita omaava ja näin annettavien ratkaisujen perusteeksi kelvollinen seikka sikäli, kuin se perustuu hakijan lupamääräysten vastaiseen toimintaan, ja näin tapahtuu.

Valittajat vaativat, että aluehallintoviraston päätös kumotaan myös sillä perusteella, että se menee Vaasan hallinto-oikeuden palauttamispäätöksen

syiden ja perusteiden ulkopuolelle asiaratkaisussaan ja jättää huomiotta sen, mitä on katsottu selvitetyn lupaehdon 9) ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen taustasta tai tarkoituksesta luoda oikeudellista asemaa, joka ei ole ”aikaa takaisinpäin kääntämällä” purettavissa. Toisin sanoen valittajat vaativat todettavaksi, että aluehallintovirasto on mennyt palautuksen syytä ulommaksi – varsinkaan, kun hankkeessa ei ole muita todellisia intressejä edistettävänä, kuin hakijan vesihuoltointressi, ja valittajien, usein mainitun lupaehdon mukaisen, saavutetun aseman toteaminen ja turvaaminen. Muut intressit ovat hajahuomioita, joista virkistyskäyttäjät on yhtä hyvin huolissaan ylikorkean veden viemistä laitureistaan ja rannalla olleesta veneestä. Virkistyskäyttäjien ja viljelijöiden intressit sattuvat lupaehdon 9) sääntelyn positiivisten vaikutusten kannalta hyvinkin samoihin.

Selvyyden vuoksi valittajat esittävät myös, että normaalissa hankemenettelyssä toimien ja siihen myötävaikuttaen, valittajat vaativat täyden korvauksen koko siltä ajalta, jonka kuluessa hakija on rikkonut nyt kysymyksessä olevan lupamääräyksen 9) 1. kappaleen viimeistä virkettä, koska se on saatu aikaan jatkettulla rikkomuksellisella toiminnalla.

Korvausvaatimus ei vanhene, koska asiasta on huomautettu, ja koska käytännössä asia on ollut esillä tiheämminkin kuin kolmen vuoden välein myös hallintoprosessissa, jossa korvauskysymyksiäkin on käsitelty. Edellä mainituin tavoin siinä vaaditaan erikseen korvausta mahdollisesta, vesijättöön perustuvien oikeuksien menettämisestä. Korvausta jäämiseen ei ole laillisia perusteita huomioon ottaen, että oikeuden syntyminen perustuu lailliseen lupahtoon. Noudattamisen laiminlyönti ei tietenkään paranna lupahtoa rikkoneen asemaa.

Edellä olevien lyhyiden perustelukommenttien lisäksi valittajat esittävät tässä vaiheessa vaatimuksensa perusteluiksi tähän kirjelmään sen sisällöllisinä osina, hallinto-oikeuden päätös tietysti siinä todettujen tosiasioiden osalta liitettynä:

- 1) Valituksen 30.6.2017 täydennyksineen Vaasan hallinto-oikeudelle,
- 2) vastaselityksensä 28.12.2017 Vaasan hallinto-oikeudelle, sekä
- 3) muistutuksensa 26.5.2020 aluehallintovirastolle tässä asiassa.

Eräitä muita perusteluja ja näkökohtia:

Korvauskysymystä ei voida siitäkään syystä eriyttää eri asiaksi, koska se osittain perustuu juuri asianomaisen käsittelyn kohteena olevan lupamääräyksen rikkomiseen. Hakija ei voi vedota edukseen missään muodossa seikkoihin, jotka ovat mahdollisia tai joita koskevat väitteet voivat perustua vain siihen, että lupamääräystä rikotaan.

Hakijan eduksi ei tule, eikä voi tehdä mitään johtopäätöstä sellaisten seikkojen perusteella, jotka käytännössä ovat seurausta lupamääräyksen rikkomisesta. Mikään viranomaisen ei voi tällaista perustetta jollekin myönteiselle ratkaisulle muodostaa asianomaista rikkojaa vastaan. Pikemminkin tekijän osalta oltaisiin lähellä käsitettä ”rikkomushyöty”, ainakin seurauksen luonteen vuoksi. Vedensaannin maksimoinnistahan kaikkiaan on hakijan osalta

kysymyksiin. Ei muutoinkaan tulisi saattaa näin laajaa ja haavoittuvaa vesivaraa liian suuren asiakaskunnan elinehdoksi.

Vesijätön muodostuminen edellä olevassa vertailussa perustuu tietysti lähiseutujen ja Selkämerta pohjoiseen päin mentäessä kasvavaan maankohoamiseen ja valtamerien pinnan noususta johtuvaan keskimääräisen vedenpinnan nousun differenssiin, mikä on tuttu ja määritykseltään välttämättä jo vuosia sovellettu ilmiö. Sen sijaan vastaavan vesijätön muodostuminen lainvoimaisen lupamääräyksen seurauksena voisi herättää kysymyksiä. Näin ei kuitenkaan ole, koska kysymyksessä on vesijätö, jonka tulos on hankesidonnainen ja perustuu hankkeen haltijaa sitoviin sääntöihin ja siihen merelliseen kytkentään, että kohteen saavuttaessa merellisen nollavesirajan tuon säännöksen perusteella, entinen pohja muuttuu vesijätöksi muiden vesijätöjen tapaan. Hakijan oikeus katkeaa siihen, ellei satu omistamaan kyseistä vesialuetta, ja asia muuttuu entisen vesialueen omistajan ja vesijätötilukseen oikeutetun väliseksi, vesijätöä koskevien säännösten mukaiseksi suhteeksi. Altaan rakentamisen aikaan ja pitkälti sen jälkeen viime vuosituhannella säännös oli jakolain 243 §:n ja nyt jo pitkään voimassa olleen kiinteistömuodostamislain 60 § liitännäinen. Tämä vesijätön erityismuoto tietysti tarvitsee oman tutkimuksensa ja täydennyksensä, ainekset ovat olemassa.

Altaan lupaehdot ei tule senkään vuoksi poistaa, että se on, kuten Vaasan hallinto-oikeuden päätöksessä 21.9.2018 nro 18/0223/2 todetaan käytännössä (saavutettu) korvaus siitä, että ranta-alueiden vesijätöjen muodostuminen altaanpuoleisten kiinteistöjen osalta menetettiin tuntemattomaksi ajaksi. Tämä oli osa sen ”sammon hinnasta” tässä hakijan hankkeessa. Nyt hakija/kaupunki on sitä mitätöimässä. Tämä ei ole hyväksyttävää, ei kohtuullista eikä lainmukaista. Näin vesijätö ei ole kuin osaksi kuivatushyötytekijä – vaikkakin tärkeä siinäkin ominaisuudessa. Siihen liittyy myös tavallisessa tapauksessa kiinteistöoikeudelliset vaikutukset, joskaan mistään perustilanteesta ei ole kysymys.

Allasalueen rantatilusten omistajien asettaminen näin samaan asemaan merellisten omistajien rantatilusten kanssa on näin osoitettu perustuneen aikanaan suunnittelijoiden, mutta erityisesti viime kädessä katselmusinsinöörin kohdalla ja asianosaisten välillä syntyneeseen kollektiiviseen sopimukseen. Kun lisäksi hakija on selvästi tarkoituksella jättänyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 21.9.2018 lainvoimaiseksi ja vielä näissä välivaiheissakin käyttäytynyt enemmän tai vähemmän passiivisesti, vaikuttaa vahvasti siltä, että aluehallintovirasto on itselleen asiassa ottanut varsin laajan toimivallan poistaessaan näin syntyneen ja tällaista olennaista seikkaa koskeneen lupamääräyksen.

Valittajat katsovat, että aluehallintovirastolla ei ole ollut tähän toimivaltaa – erityisesti huomioiden vesilain 2 luvun 7 §:n tarkoittaman muunkin vaihtoehdon.

On täysin perusteeton väite, että tämä olisi hakijan vesihuoltotoiminnan ja -volyymin elinehto. Kyllä ne ostajat tai ostajayhteisöt, jotka näin lisättyä

vesimäärää tarvitsisivat, ovat vielä kaukana. Pikemminkin on ollut kyse vesijätön osalta ylimuistoisesta merenrantojen ominaisuudesta, joka edellä mainituissa lainkohdissa saanut sijansa ja sitä ennen maanmittausohjesäännös ollut käsitteenä mukana.

Merkillisintä asiassa on, että tätä luonnollista ja luontoon perustuvaa vesitaloudellista ja maa- ja vesioikeudellista ehtoa hakee nurin altaan käyttäjä, joka hallitsee sitä ja sen vesimäärää yksin, ja käyttää tuon vesimäärän osalta vain 3 prosenttia vuotuisesta keskimääräisestä sadannasta. Ei siis vesimäärästä, vaan pieni murto-osa pienestä murto-osasta altaan vesimassaa. Siinä eivät selittelyt vedenlaadusta auta eteenpäin. Ne eivät ole uskottavia, ja lisäksi asiantuntijaorganisaatio Pöyry on myös oheisissa asiakirjoissa siteeratusta lausumassaan todennut veden riittävän erinomaisen hyvin tuleviinkin tarpeisiin, kuten asia tietysti on. Kysymys on vain siitä, että hakija ei haluaisi investoida edellä mainittuun pumppaamokokonaisuuden uusimiseen, vaikka senkin asiantuntijan silmin väitetään olevan lähes välttämätöntä.

Hakija on uudistanut selityksiään, sekoittamalla mukaan vielä hiilipäästökin.

Hakija on väittänyt, ettei altaalta löydy vesijättöä. Valittajien mielestä vesijättöä on syntynyt 5,6 cm kymmenessä vuodessa, mutta lupamääräysten jatkuvan rikkomisen seurauksena kyseinen alue on veden alla.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksista julkisella kuulutuksella verkkosivuillaan 26.11.2021–7.1.2022. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Uudenkaupungin kaupungin ja Pyhärannan kunnan verkkosivuilla.

Hallinto-oikeus on pyytänyt Etelä-Suomen aluehallintovirastolta lausunnon valituksista.

Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Uudenkaupungin kaupungille, Uudenkaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, Pyhärannan kunnalle, Pyhärannan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueelle, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle, Kainuun ELY-keskuksen patoturvallisuusviranomaiselle, Liikenne ja viestintävirastolle (Traficom) ja luvan hakijalle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksista.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on todennut lausuntonaan, ettei sillä ole lisättävää siihen, mitä valituksenalaisen päätöksen ratkaisussa ja sen perusteluissa on sanottu.

Kainuun ELY-keskuksen patoturvallisuusviranomaisen on todennut, että sillä ei ole lausuttavaa valitusten johdosta.

Liikenne ja viestintävirasto (Traficom) on ilmoittanut, ettei sillä ole lausuttavaa.

Pyhärannan kunta ja Pyhärannan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ovat ilmoittaneet, etteivät anna vastinetta.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue on ilmoittanut, ettei sillä ole lisättävää asiassa aikaisemmin lausuttuun.

██████████ on tiedoksiannon yhteydessä toimittamassaan vastineessa viitannut valituksensa sisältöön.

Uudenkaupungin kaupunki / Uudenkaupungin Vesi –liikelaitos on antamassaan vastineessa vaatinut, että hallinto-oikeus pysyttää Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen ja hylkää valittajien valitukset ja vaatimukset kokonaisuudessaan perusteettomina.

Hakija on vaatinut, että valittajat velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan hakijan tässä asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, hallinto-oikeudelle erikseen ennen asian ratkaisemista toimitettavan asianajolaskun mukaisesti.

Vaatimustensa perusteina hakija vetoaa tämän vastineen ohella asiassa Etelä-Suomen aluehallintovirastolle 11.2.2015 toimittamassaan hakemuksessa, sen täydennyksissä - erityisesti aluehallintoviraston täydennyspyyntöihin toimitetut vastaukset/lupahakemuksen täydennykset 29.11.2019, 4.12.2019 ja 7.2.2020 - sekä asian käsittelyn aiemmissa vaiheissa hallinto-oikeudelle ja aluehallintovirastolle jo antamissaan vastineissa ja selityspyyntöihin annetuissa lausumissa - erityisesti hallinto-oikeudelle 8.9.2017 annettu vastine ja 20.6.2020 aluehallintovirastolle muistutusten johdosta annettu selitys - todettuihin perusteisiin.

██████████ valitus ja sen korvausvaatimus on hylättävä perusteettomina. Valittajan vaatimukset liittyvät oletukseen, että altaan vedenpinnan taso tulisi laskemaan nykyisestä. Lupaehdon muuttaminen hakemuksen ja aluehallintoviraston päätöksen mukaisesti ei johda altaan keskivedenkorkeuden muuttumiseen nykyisin vallitsevasta ja koko altaan olemassaoloajan vällinneesta tasosta.

Sirppujoen järjestely-yhtiön ja sen asiakumppanien valituksessa esitetyn käsittelyratkaisua koskevan vaatimuksen osalta hakija katsoo, että aluehallintoviraston tekemälle käsittelyratkaisulle on olemassa lainmukaiset perusteet. Erottaessaan korvausasian käsiteltäväksi ja päätettäväksi erillisenä asiana aluehallintovirasto on tehnyt kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisen ratkaisun. Kun tarve ja edellytykset vesitalousluvan muuttamiselle selvästi ovat olemassa, varsinaisen lupa-asian ratkaisua ei tule enää viivästyttää korvausasian käsittelystä johtuen.

Lupa-asian ratkaiseminen erikseen selkeyttää myös korvausasian käsittelyä, koska korvausvaatimuksia ei tarvitse eikä ole perusteltuakaan esittää useiden vaihtoehtoisten skenaarioiden pohjalta eikä korvausasiaa ole tarpeen käsitellä enää uudelleen kaikkien vaihtoehtojen kannalta. Kun luparatkaisu on selvillä, voidaan ratkaista myös siihen ja vain siihen perustuvat korvausasiat.

Järjestely-yhtiön valituksessa esitetyt perusteet korvauskysymysten käsittelylle ja ratkaisemiselle välttämättä samassa yhteydessä pääasiantarkaisun kanssa eivät ole uskottavia. Mitään todellista vaaraa korvausvaatimusten ”vesittymiselle” järjestely-yhtiön esittämällä tavalla taikka valittajapuolen aseman heikentymiseen muullakaan tavalla ei ole olemassa.

Asiassa on sekä hallinto-oikeuden että aluehallintoviraston toimesta katsottu, että alkuperäisen lupamääräyksen 9 ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen (säännöstelyrajojen alentaminen kymmenen vuoden välein) tarkoituksena on ollut välttää korvattava edunmenetys, joka allasalueen rannanomistajille aiheutuisi siitä, että meriveden laskemisen myötä seuraava kuivatushyöty jäisi heiltä saamatta. Edelleen asiassa on selvää, että luvan muuttamisesta haetulla tavalla (edellä mainitun virkkeen poistaminen) aiheutuu korvattavaa kuivatushyödyn menetystä. Hakija on esittänyt, että lupaehdon muutoksesta aiheutuva todellinen kuivatushyödyn menetys tulee korvata asianomaisille kiinteistönomistajille kertakaikkisena korvauksena sekä esittänyt myös mallinnukseen perustuvan menetelmän ja laskentaperusteet tämän kuivatushyödyn menetyksen laskemiseksi. Aluehallintovirasto on katsonut, että altaan keskivedenkorkeuksien arviointi mallintamalla on tehty asianmukaisesti ja riittäväillä lähtötiedoilla epävarmuudet huomioiden. Aluehallintovirasto on lisäksi pitänyt oikeansuuntaisena laskutapana sitä, että altaan kuivatushyödyn menetyksen laskennassa käytetyt altaan simuloidut vedenkorkeudet on saatu käyttäen samoja menetelmiä ja lähtötietoja. Järjestely-yhtiöllä ja yksittäisillä valittajilla on ollut mahdollisuus ja on jatkossa edelleenkin mahdollisuus esittää huomautuksensa vettymishaitan menetyksen laskentatapojen ja sen perusteella määrättävien korvausten määrien osalta sekä valittaa aluehallintoviraston korvausasiassa antamasta ratkaisusta. Siten aluehallintoviraston tekemä käsittelyratkaisu ei millään perustellulla tavalla ainakaan heikennä valittajien asemaa.

Pääasiantarkaisun osalta hakija katsoo, että aluehallintoviraston päätös muuttaa makeanveden altaan säännöstelyn lupaehtoa 9) ja lupaehtoa 10) on oikea ja hyvin perusteltu, ottaen huomioon allashankkeen tarkoitus. Aluehallintovirasto on arvioituaan vesitalousluvan muuttamisesta aiheutuvia hyötyjä ja haittoja aivan oikein katsonut, että luvan muuttamisesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Hallinto-oikeus on aiemmassa päätöksessään 21.9.2018 nro 18/0223/2, jolla se palautti asian aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi, katsonut alkuperäisen luvan asiakirjojen perusteella, että lupamääräykseen 9) otetun säännöstelyrajojen alentamismekanismin tarkoituksena on ollut välttää allasalueen rannanomistajille saamatta jäävästä kuivatushyödyistä aiheutuva korvattava edunmenetys. Lupaan otettu säännöstelyrajojen alentamismekanismi on siten nähty vaihtoehtona sille, että menetetty kuivatushyöty olisi korvattu.

Hakijan kanta on, että lupaan valittu vaihtoehto eli säännöstelyrajojen alentaminen kymmenen vuoden välein on ollut epäonnistunut ratkaisu. Säännöstelyrajojen alentamiselle valitut parametrit eivät ole vastanneet

maankohoamisen ja merenpinnan kokoamisen todellisia muutoksia. Lisäksi valittu alentamismekanismi johtaisi pitkällä aikavälillä lopulta siihen, että raakavesiallas kuivuisi ja koko vesitaloushanke päättyisi. Tämä ei ole koko Vakka-Suomen alueen vedenhankinnan näkökulmasta mahdollinen skenaario altaan ollessa käytännössä Vakka-Suomen alueen ainoa talousvesilähde. Pohjavettä ei ole ja muut vesilähteet ovat liian pieniä. Allas toimii myös puskurina Sirppujoesta tulevalle vedelle. Sirppujoen vesi on hyvin ravinteikasta, mutta ravinteita saostuu altaan pohjoisosissa. Tällöin altaan eteläpäässä otettava raakavesi on parempilaatuista. Sirppujoen vettä ei suoraan voisi järkevällä tavalla käyttää raakavetenä, koska sen käyttö edellyttäisi nykyistä allasvettä huomattavasti rankempia käsittelymenetelmiä. Veden saatavuuskin vaihtelisi vuodenaikojen mukaan, mikä käytännössä tarkoittaisi muun muassa alueen teollisuuden veden saannin loppumista.

Lupahakemuksen tarkoitus

Länsi-Suomen vesioikeuden 8.4.1974 altaan rakentamisesta ja säännöstelystä antaman päätöksen nro 39/1974 muuttamisen perusteena on varmistaa laadukkaan ja riittävän raakaveden saanti kaikissa tilanteissa, myös pitkien kuivien jaksojen aikana. Nykyisten lupamääräysten nojalla tämä ei ole mahdollista, erityisenä ongelmana on juuri raakaveden laatu.

Nykyistä lupaa ei pystyittäisi pitkällä aikavälillä noudattamaan edes teoriassa ja nykyisinkin sen noudattaminen on erittäin haasteellista. Tästä syystä Uudenkaupungin Vesi -liikelaitos on hakenut makeanvedenaltaan säännöstelyn lupamääräyksen 9) muuttamista sellaiseksi, että sen noudattaminen ja vesitaloushankkeen jatkaminen on olosuhteiden muututtua edelleenkin mahdollista. Tarkoituksena ei ole altaan vedenpinnan nosto tai lasku, vaan altaan vedenpinnan tason säilyttäminen sillä tasolla, jolla se on käytännössä ollut koko altaan olemassaolon ajan ja joka mahdollistaa laadukkaan raakaveden saannin lupaehtoja noudattaen. Luvan muuttaminen mahdollistaa sen, että lupaa pystytään myös käytännössä noudattamaan. Tämä on mahdollista siten, että lupamuutoksella edellä kuvatusta epäonnistuneesta kuivatushyödyn menetyksen kompensatiomekanismista luovutaan kokonaan ja tosiasiallisesti aiheutunut kuivatushyödyn menetys korvataan siltä osin kuin korvattavaa kuivatushyödyn menetystä voidaan katsoa syntyvän.

Raakaveden laadun turvaaminen ei ole mahdollista pelkästään uudistamalla Tammion/Karhuluodon pumppaamo ja syöttökokonaisuus, kuten järjestely-yhtiö valituksessaankin edelleen yrittää väittää. Vedenottoon tehdään joka tapauksessa investointeja, että veden saatavuus voidaan varmistaa. Altaan vedenpinta kuitenkin pysyy kuivina kesäjaksoina pitkiä aikoja erittäin alhaalla. Raakaveden saanti sinänsä ei tällöinkään ole ollut varsinainen ongelma, vaan sen huono laatu, joka nykyisen luvan mukaisessa säännöstelyssä olisi jatkuva trendi. Huonolaatuisen raakaveden puhdistamiseen joudutaan käyttämään eneneviä määriä kemikaaleja, joka ei luonnollisesti ole toivottava kehityksen suunta. Altaan pinnan laskiessa veden laatu heikkenee ensin altaan matalissa osissa, mutta huonolaatuinen vesi leviää lopulta koko altaaseen. Ei siis riitä, että vedenottokohdassa on syvyyttä, vaan sitä pitää olla myös muualla altaassa. Tekemällä altaasta nykyisen kokoinen on pyritty varmistamaan juuri

veden laadun muuttumattomuus. Laatu toki muuttuu myös vuodenaikojen, sateiden ja muiden vastaavien tekijöiden mukaan, mutta tarpeeksi suuressa vesimäärässä muutokset pysyisivät mahdollisimman pieninä.

Uudenkaupungin Vesi ei hallitse yksin koko allasta. Se ainoastaan vastaa sen juoksuttamisesta. Muut tahot vastaavat siitä, kuinka paljon vettä altaaseen tulee. Lisäksi sadanta ja haihtuvuus ovat merkittävässä roolissa. Koska Sirppujoen virtaaman seurantaan on rakennettu automaattinen valvontajärjestelmä, viljelijöille aiemmin aiheutuneita tulvia voidaan jatkossa paremmin välttää. Allasta voidaan sääolojen niin salliessa juoksuttaa alemmas, jotta sääennusteen ja Sirppujoen seurannan mukaiset vedet mahtuvat paremmin altaaseen säännöstelyrajojen sisään. Lisäksi Männäistenkosken padon aukaisusta on nyt paremmin tietoa saatavilla. Ratkaisevaa olisi kuitenkin Sirppujoen suiston perkaaminen. Nykyisellään joen suistoalueella vettä on vain puolisen metriä muun uoman ollessa pari metriä syvä. Suistoalue toimii pohjapatona estäen Sirppujoesta tulevan veden vapaan virtaamisen altaaseen. Altaan vedenpinnan laskulla ei siten saavuteta vastaavaa vedenpinnan alenemaa Sirppujoessa keskivirtaamalla ja sitä suuremmilla virtaamilla.

Vesi- ja kiinteistörajoista

Aluehallintovirasto on täydennyspyynnössään vuonna 2015 edellyttänyt maanmittauslaitokselta hankittavan luotettavan selvityksen Uudenkaupungin makeavesialtaan rantakiinteistöillä vuodesta 1974 alkaen mahdollisesti suoritetuista vesijätön lunastustoimituksista ja laillisen vesirajan (rantaviivan) nykyisestä sijainnista makeavesialtaan kaikilla rantakiinteistöillä.

Maanmittauslaitos on tehnyt tämän selvityksen virkatyönään perustuen muun muassa tehtyjen maanmittaustoimitusten pöytäkirjoihin, karttoihin, vesijättöalueiden lunastuksiin sekä rajankäynteihin. Kyseistä Maanmittauslaitoksen määrittämää rajaa on käytetty vuoden 2016 lupahakemustäydennyksen edunmenetysten arvioinnissa.

Tämän jälkeen rantaan rajoittuvilla kiinteistöillä on suoritettu kiinteistöjen perusparannusta sekä kiinteistötoimituksia. Hakijan vuoden 2019 lupahakemustäydennyksessä on käytetty maanmittauslaitoksen edellä mainittujen toimenpiteiden perusteella edelleen päivittämää rajaa. Kuten maanmittauslaitos lausunnossaan lausuu, raja vastaa parasta mahdollista kuvaa kiinteistörajan sijainnista sillä hetkellä.

Vesijätön syntyminen vastaan kuivatushyödyn menetys

Järjestely-yhtiön valituksessa on useissa kohdissa viitattu vesijättöalueen syntymättömyyteen ilmeisesti tarkoituksella esittäen, että vesijätön syntymättömyys olisi sellainen itsenäinen edunmenetys, jota nykyiseen lupaan otetulla säännöstelyrajojen alentamisella olisi ollut ylipäänsä tarkoitus kompensoida taikka joka olisi lupaan haetun muutoksen myötä erikseen korvattava edunmenetys.

Kuten edellä jo on todettu, hallinto-oikeus on aiemmassa päätöksessään alkuperäisen luvan asiakirjojen perusteella lausunut, että lupamääräykseen 9) otetun säännöstelyrajojen alentamismekanismin tarkoituksena on ollut välttää korvattava edunmenetys, joka allasalueen rannanomistajille aiheutuisi nimenomaisesti saamatta jäävästä kuivatushyödystä. Muodostumatta jäävän vesijätön korvaamisesta ei alkuperäisen luvan mukaisessa säännöstelyrajojen alentamisessa sen sijaan ole ollut kysymys. Tällä perusteella, jos kuivatushyödyn menetystä kompensoimaan aikanaan määrätty säännöstelyrajojen laskumekanismi poistetaan, voi tästä muutoksesta johtuvana korvattavana edunmenetyksenäkin tulla kysymykseen vain kuivatushyödyn menetys.

Maanmittauslaitoksen toimittamaa vesialueeseen rajautuvaa kiinteistörajaa on käytetty kuivatushyödyn menetyksen arvioinnissa. Esimerkiksi peltoalueilla kuivatushyödyn menetys tapahtuu peltoalueella, ei vesirajan tuntumassa, sillä pellot eivät ulotu eivätkä voi ulottua vesirajaan saakka. Kuivatushyödyn menetykseen vaikuttaa ainoastaan pellon korkeusero vedenpinnan tasoon nähden, ei vesirajan tarkka sijainti. Mikäli säännöstelyä olisi tehty/pystytty tekemään tarkasti voimassa olevan luvan mukaisesti, keskivedenkorkeuden muutoksen vuoksi paljastuva ranta-alue (vesijättöalue) olisi allasalueen loivimmillakin rannoilla hyvin kapea märkä kaistale, jolle on hankala nähdä tarkoituksenmukaista käyttöä peltoviljelyssä. Jyrkemmillä rannoilla ja Sirppujoen varressa vesijätön muodostuminen olisi ollut käytännössä olematonta. Alkuperäisen suunnitelman ja lupamääräyksen tavoitteena on ollut varmistaa, että altaan vaikutuspiirissä olevat rantakiinteistöt ovat kuivatushyödyltään yhtenevässä asemassa merialueen rantakiinteistöihin verrattuna, ei vesijätön lunastusoikeuden kautta tapahtuva kiinteistön pinta-alan kasvu.

Lopuksi

Uudenkaupungin makeanvedenallas on alueen ainoa käyttökelpoinen vesilähde. Ilman allasta Vakka-Suomessa ei ole mahdollista järjestää nykyisen kaltaista kunnallista vesihuoltoa. Altaan vettä menee Uudenkaupungin lisäksi myös Kustaviin, Taivassaloon, Vehmaalle ja Pyhärantaan. Näidenkään kuntien alueella ei ole käyttökelpoisia vesilähteitä eli nekin ovat riippuvaisia altaan vedestä. Lisäksi on vain varavesiyhteys Laitilaan. Laitila ottaa normaalioloissa vetensä osittain omista pienistä pohjavesilähteistään ja valtaosa tulee Kuninkaanmännyn Vesi Oy:n toimittamana Satakunnan puolelta.

Kuten edellä on todettu, altaan nykyisten lupaehtojen noudattaminen ei ole mahdollista edes teoriassa ilman vesitaloushankkeelle aiheutuvia hankaluuksia ja mittavia haasteita. Nykyisiä lupaehtoja noudattamalla kesä- ja syysaikaiset pitkäkestoiset matalat vedenkorkeudet aiheuttavat suuria vedenlaatuhaasteita. Säännöstelymallinnuksen perusteella juoksettaessa nykyisten lupaehtojen mukaan, kuivana vuotena altaan vedenpinta voi olla jopa puoli vuotta merivedenpintaa alempana ja laskea jopa säännöstelyn alarajan alapuolelle. Tämä heikentää altaan vedenlaatua eikä myöskään altaan virtaamista johtuviin muutoksiin pystytä reagoimaan juoksetuksilla. Tällöin kaikki Sirppujoesta altaaseen virtaava ajoittain huonolaatuinen vesi (mm. ravinteet, sulfaatit) aina

jää altaaseen eikä sitä pystytä juoksuttamaan pois altaasta käyttäen altaan pohjoisosan juoksutusaukkoja (Vintrinrauma). Tällainen juoksutus olisi mahdollista lupamuutoksen mukaisella vedenkorkeudella, jolloin raakaveden ottopisteelle ei päätyisi tällaista huonolaatuista vettä. Pitkäaikainen altaan alhainen vedenkorkeus myös lisää riskiä meriveden suolaisen veden suotautumisesta altaaseen. Pitkällä aikavälillä kymmenvuosittain tehtävä säännöstelyrajojen alentaminen johtaisi lopulta vesitaloushankkeen loppumiseen siitä syystä, että altaan vedenlaatu ensin jatkuvasti heikkenee ja lopulta veden ottaminen altaasta ylipäänsä käy mahdottomaksi. Hakija katsoo, että tämä ei ole altaan alueellisesti ainoana vesivarantona omaavan suuren merkityksen vuosi hyväksyttävä vaihtoehto. Siksi vesitalousluvan ehtoja on välttämätöntä muuttaa, jotta vesitaloushanke voi jatkua myös pitkällä aikavälillä ja voidaan varmistaa laadukkaan ja riittävän raakaveden saanti kaikissa tilanteissa, myös pitkien kuivien jaksojen aikana.

Lupamuutosasiassa ovat vastakkain hankkeen hyötynä koko Vakka-Suomen alueen laadukkaan kotitalousveden ja teollisuuden tarvitseman veden turvaaminen nyt ja myös jatkossa sekä hankkeesta ja lupaehtojen muuttamisesta aiheutuvana menetyksenä suhteellisesti hyvin pienen pinta-alan viljelylle aiheutuvat menetykset. Tässä intressivertailussa vesitaloushankkeesta ja sen jatkumisen turvaamisesta alueen käytännössä ainoana raakavesivarantona koituvat hyödyt ovat hyvin selkeästi paljon suuremmat kuin vesitaloushankkeesta ja sen sääntelyehtojen muuttamisesta aiheutuvat haitat ja menetykset. Lupaehtojen muutoksesta järjestely-yhtiölle ja sen osakkaille aiheutuva todellinen kuivatushyödyn menetys on mahdollista luotettavalla tavalla määritellä ja laskea sekä sen osalta hakijan maksettavaksi tulevat korvaukset käsitellä ja ratkaista pääasiaratkaisusta erillisenä omana asianaan.

Sirppujoen järjestely-yhtiö ja sen asiakumppanit ovat vastaselityksessään muun ohella uudistaneet valituksessa esitetyt vaatimukset ja perustelut. Lisäksi valittajat ovat vaatineet hakijan velvoittamista korvaamaan heidän oikeudenkäyntikulunsa ja kiistäneet hakijan oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Merkintä

Hallinto-oikeus on tänään antamallaan päätöksellä 1378/2024 ratkaissut Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 15.12.2022 nro 376/2022 (Uudenkaupungin makeanvedenaltaan säännöstelyn muuttamista koskevat edunmenetykset) tehdyt valitukset.

Hallinto-oikeudella on ollut päätöstä tehtäessä käsillä aluehallintoviraston päätöksen 31.5.2017 nro 123/2017/2 sekä Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 21.9.2018 nro 18/0223/2 perusteena olleet asiakirjat.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Käsittelyratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää Sirppujoen järjestely-yhtiön ja sen asiakumppanien esittämän esteellisyysväitteen.

Hallinto-oikeus ei tutki tässä asiassa Sirppujoen järjestely-yhtiön ja sen asiakumppanien vaatimusta, joka koskee ennen luvan myöntämistä samasta toiminnasta aiheutuneiden menetysten korvaamista.

2. Pääasialratkaisu

Hallinto-oikeus lisää valitusten johdosta aluehallintoviraston päätökseen uuden lupamääräyksen 10a, joka kuuluu kokonaisuudessaan seuraavasti:

10a) Luvan haltijan on toimitettava säännöstelyn juoksumääräysten tarkistamista koskeva hakemus vesilain mukaisen lupaviranomaisen käsiteltäväksi kymmenen vuoden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Lupamääräysten tarkistamista koskevaan hakemukseen on liitettävä vesilaissa ja valtioneuvoston asetuksessa vesitalousasioista säädetty lupahakemukseen liitettävät selvitykset soveltuvin osin, suunnitelmat toteutuneesta säännöstelystä ja sen tarkkailusta sekä selvitys säännöstelystä aiheutuvista haitoista ja niiden vähentämismahdollisuuksista sisältäen esityksen lupamääräysten tarkistamisen tarpeesta haittojen vähentämiseksi perusteluineen.

Hallinto-oikeus hylkää valitukset muutoin tutkituilta osin.

3. Oikeudenkäyntikulut

Hallinto-oikeus hylkää Sirppujoen järjestely-yhtiön ja sen asiakumppanien sekä Uudenkaupungin Vesi -liikelaitoksen asiassa esittämät oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat vaatimukset.

Perustelut

1. Käsittelyratkaisu

Esteellisyys

Hallintolain 28 §:n 1 momentin mukaan virkamies on esteellinen:

- 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
- 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;
- 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai

7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Valittajat ovat pyytäneet hallinto-oikeutta tutkimaan voivatko asiaa lupaviranomaisessa aikaisemmin käsitelleet henkilöt käsitellä muutoksenhakuviranomaisen palauttamaa asiaa uudelleen. Vakiintuneen hallinto- tai oikeuskäytännön perusteella henkilöitä ei voi ilman selkeää esteellisyysperustetta katsoa esteellisiksi käsittelemään asiaa uudelleen. Lisäksi asiassa on esitetty uutta selvitystä, joten asiassa ei ole kysymys täysin saman asian uudelleen ratkaisemisesta. Asiassa ei ole ilmennyt hallintolain 28 §:n 1 momentin mukaisia esteellisyysperusteita, joiden perusteella aluehallintoviraston kokoonpano voitaisiin katsoa esteelliseksi tämän asian uudessa käsittelyssä. Luottamuksen aluehallintoviraston käsittelijöiden puolueettomuuteen ei voida katsoa vaarantuneen asiassa. Aluehallintoviraston päätökseen osallistuneet henkilöt eivät siten ole olleet esteellisiä asiassa.

Ennen luvan myöntämistä aiheutuneiden menetysten korvaaminen

Vesilain 13 luvun 1 §:n mukaan hankkeesta vastaava on velvollinen korvamaan tämän lain tai siihen perustuvan luvan nojalla suoritetusta tai suoritettavasta toimenpiteestä aiheutuvan edunmenetyksen tämän luvun mukaisesti, jos edunmenetys aiheutuu:

1) luvan mukaisesta vesitaloushankkeesta;
 ---- (laillisesti aiheutettu edunmenetys)

Vesilain 13 luvun 5 §:n mukaan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesta toimenpiteestä aiheutuneen edunmenetyksen sekä tämän lain mukaisesta toimenpiteestä johtuvan henkilövahingon korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslakia. Jos kyse on ympäristövahingosta, sovelletaan sen korvaamiseen ympäristövahingolakia. (lainvastaisesti aiheutettu edunmenetys)

Vesilain 13 luvun 6 §:n mukaisesti tässä luvussa tarkoitetun edunmenetyksen korvaamista koskevan asian ratkaisee lupaviranomainen, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu. Saman pykälän 3 momentin 4) kohdan nojalla käräjäoikeus käsittelee 5 §:ssä tarkoitetun asian, jollei 7 §:n 2 momentista muuta johdu tai asiassa ole vireillä 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettua hallintopakkomenettelyä.

Vesilain 13 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan myöntäessään tämän lain mukaisen luvan tai oikeuden viranomaisen on viran puolesta määrättävä hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset korvattavaksi, jollei 11 luvun 18 §:stä muuta johdu. Saman pykälän 2 momentin mukaan viranomainen voi 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaistessaan käsitellä myös vaatimuksen, joka koskee samasta toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneen tai 1 §:n 3 kohdassa tarkoitetun edunmenetyksen korvaamista. Saman pykälän 3

momentin mukaan viranomaisen on käsiteltävä 2 momentissa tarkoitettu vaatimus, jollei siitä aiheudu olennaista viivästystä. Jos vaatimusta ei voida käsitellä lupa-asian yhteydessä, korvausta on vaadittava lupaviranomaisessa erillisellä hakemuksella. Korvausvaatimuksen erikseen käsittelemistä koskevaan ratkaisuun ei saa hakea valittamalla muutosta.

Vesilain 13 luvun 8 §:n 2 momentin 3) kohdan mukaan lupaviranomaisessa voidaan aiemman ratkaisun estämättä vaatia erillisellä hakemuksella korvausta 13 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettusta edunmenetyksestä, jollei korvausvaatimusta voida käsitellä lupa-asian yhteydessä.

Aluehallintovirasto on siirtänyt hakemusasiaan liittyneiden korvausasioiden käsittelyn ratkaistavaksi erillisenä asiana. Hallinto-oikeus katsoo käsittelyratkaisun koskevan vesilain 13 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisten luvan myöntämisestä aiheutuvien ennakoitavien menetysten korvaamisen lisäksi myös hakemusasiassa esitettyä vaatimusta vesilain 13 luvun 7 §:n 2 momentin mukaisten samasta toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneiden edunmenetysten korvaamiseksi.

Vesilain 13 luvun 7 §:n 3 momentti huomioon ottaen hallinto-oikeus ei voi tutkia valitusta vesilain lupaviranomaisen tekemästä korvausten erikseen käsittelemistä koskevasta ratkaisusta niiltä osin, kuin se koskee haitankärsijän lupa-asian käsittelyn yhteydessä esittämää vaatimusta ennen lupa-asian ratkaisemista samasta toiminnasta aiheutuneen edunmenetyksen korvaamiseksi.

2. Pääasiaratkaisu

Sovellettavat säännökset ja lain esityöt

Vesilain 1 luvun 5 §:n mukaan tätä lakia sovellettaessa pidetään vesialueen rajana maata vastaan keskivedenkorkeuden mukaista rantaviivaa. Jos vedenkorkeus tai vesi- ja maa-alueen keskinäinen asema muuttuu tai on muuttunut, vesialueen raja määräytyy muutoksen jälkeisten vedenkorkeuksien mukaan. Meren ja maa-alueen rajana on Suomen aluevesien rajoista annetun lain (463/1956) 3 §:n mukainen aluevesien maanpuoleinen raja.

Vesilain 2 luvun 7 §:n mukaisesti vesitaloushanke on toteutettava sekä vesivaroja ja vesialueita muutoin käytettävä siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta, jos hankkeen tai käytön tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahingolliseen seuraukseen verrattuna.

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2) kohdan nojalla lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Saman pykälän 3 momentin mukaan hakijalla on oltava oikeus hankkeen edellyttämiin alueisiin. Jos hakija ei omista aluetta tai hallitse sitä pysyväällä käyttöoikeudella, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalle myönnetään oikeus alueen käyttämiseen siten kuin 2 luvussa säädetään tai että hakija esittää luotettavan selvityksen siitä, miten oikeus alueeseen järjestetään.

Vesilain 3 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää rahaa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Vesilain 3 luvun 7 §:n mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä otetaan huomioon maata tai vesialueen tai muun omaisuuden tuottavuuden tai käytettävyyden parantumisesta aiheutuva omaisuuden käyttöarvon lisääntyminen sekä hankkeen toteuttamisesta välittömästi saatava muu etu.

Hankkeesta aiheutuvana yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon:

- 1) hakijalle myönnettävät käyttö- tai lunastusoikeudet;
- 2) kustannukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on hankkeen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianosaisen kanssa, ja vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannukset; sekä
- 3) muut hankkeeseen osallistumattomalle taholle ja tässä laissa tarkoitettulle ojituksen passiiviosakkaalle aiheutuvat menetykset.

Vesilain 3 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan lupapäätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset: 1) hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi siten kuin 2 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään; ---. Saman pykälän 2 momentin mukaan vesistön vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun vaikuttavan hankkeen lupapäätöksessä on lisäksi tarvittaessa annettava määräykset veden enimmäis- tai vähimmäiskorkeudesta ja veden juoksutuksen järjestämisestä.

Vesilain 7 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan säännöstelystä saatava hyöty ja menetykset arvioidaan siten kuin 3 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään. Vesivoiman määrän lisääntymisestä saatava hyöty arvioidaan kuitenkin siten kuin 8 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään. Saman pykälän 2 momentin mukaan säännöstelyä koskevassa lupapäätöksessä on, sen lisäksi mitä 3 luvun 10–14 §:ssä säädetään, annettava määräykset veden juoksutuksesta.

Vesilain 3 luvun 20 §:n mukaan toistaiseksi voimassa olevaa lupaa koskevassa lupapäätöksessä voidaan määrätä hankkeen vesiympäristöä ja sen käyttöä koskevat lupamääräykset tarkistettaviksi määräajassa, jos tämä on tarpeen hankkeesta aiheutuvien merkittävien haittojen välttämiseksi. Lupapäätöksessä on tällöin määrättävä, mihin mennessä luvan haltijan on saatettava yksilöityjen lupamääräysten ajanmukaisuus lupaviranomaisen tutkittavaksi ja mitä selvityksiä tuolloin on esitettävä.

Uuden vesilain säätämistä koskevassa hallituksen esityksessä 277/2009 säädöstä on perusteltu muun ohella seuraavasti: ”Pykälässä säädettäisiin sekä mahdollisuudesta määrätä lupamääräykset tarkistettaviksi määräajassa että tarkistamisessa noudatettavasta menettelystä. Säännös on laadittu nykyisen vesilain 8 luvun 10 a §:n pohjalta niin, että pykälän tarkistamis säännös on tarkistettuna ulotettu koskemaan kaikkia vesitaloushankkeita. Säännöstä ei kuitenkaan sovellettaisi kaikkiin lupamääräyksiin, vaan ainoastaan vesiympäristöä ja sen käyttöä koskeviin määräyksiin. Näidenkään osalta tarkoituksena ei ole luoda tarkistamisesta automaattista, vaan säännös on tarkoitettu sovellettavaksi vain sellaisiin tilanteisiin, jotka luonteensa puolesta tarkistamista edellyttävät. Tämä on otettu huomioon rajaamalla soveltamista niin, että määräys tarkistamisesta voidaan antaa vain, jos tämä on tarpeen hankkeesta aiheutuvien merkittävien haittojen välttämiseksi.”

Vesilain 11 luvun 18 §:n 2 momentin mukaan, jos hankkeesta aiheutuvien edunmenetysten yksityiskohtainen selvittäminen viivästyttäisi asian ratkaisemista kohtuuttomasti ja edellytykset hankkeen toteuttamiselle ilmeisesti ovat olemassa, asia voidaan ratkaista muilta kuin hankkeesta aiheutuvien edunmenetysten korvaamista koskevalta osalta. Korvaus omaisuuden omaksi lunastamisesta tai käyttöoikeuden antamisesta on kuitenkin määrättävä luvan myöntämisen yhteydessä.

Vesilain 18 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan, jos 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettua vesialueen rajaa maata vasten on vesistön säännöstelyn aiheuttaman vedenkorkeuksien vaihtelun vuoksi vaikea määrätä, lupaviranomainen voi tarvittaessa lupapäätöksessä tai erikseen tehdystä hakemuksesta määrätä, missä sanotun rajan on katsottava kulkevan.

Vesilain 19 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuun hankkeeseen tai toimenpiteeseen, jonka täytäntöönpano on laillisesti aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

Samana pykälän 2 momentin mukaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta tässä laissa tarkoitettua hanketta tai toimenpidettä koskevaa lupaa on noudatettava. Hankkeen ja toimenpiteen toteuttamiseen sekä luvan tarkistamiseen sovelletaan, mitä luvassa määrätään, sekä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä. Hankkeen ja toimenpiteen kunnossapitoon ja poistamiseen sovelletaan, mitä 2 luvun 9 §:ssä säädetään.

Vesilain 19 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan sille, joka on ennen tämän lain voimaantuloa saanut luvan vesitaloushankkeeseen tai joka muutoin on laillisesti toteuttanut toimenpiteen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla, voidaan hakemuksesta myöntää tämän lain mukainen lupa.

Pykälän 2 momentin mukaan lupa voidaan myöntää antamalla samalla yleisen tai yksityisen edun suojaamiseksi tarpeelliset määräykset, jotka eivät

sanottavasti vähennä hankkeesta saatavaa hyötyä eivätkä aiheuta hankkeen tuottamaan hyötyyn nähden kohtuuttomia kustannuksia.

Oikeudellinen arviointi ja johtopäätökset

Kysymyksessä on vanhan vesilain (264/1961) voimassaoloaikana luvan saaneen meren yhteydestä eristetyn raakavedenhankintaan käytettävän makeanvedenltaan säännöstelyn muuttamista koskeva lupa-asia. Vuoden 1974 luvan vedenkorkeuksia ja juoksutuksia koskevia perusteita ja määräyksiä ei ole noudatettu. Hakemuksen mukaan säännöstelyohje on ollut alun perinkin vaikeasti noudatettava ja vaikeudet ovat korostuneet keskimerivedenkorkeuden laskun hidastuttua merkittävästi. Luvan haltija on katsonut raakaveden laadun takia välttämättömäksi pitää altaan keskivedenkorkeutta vuoden 1974 luvan mukaisella tasolla.

Nyt hallinto-oikeuden kertaalleen palauttamassa asiassa on valitusten seurauksena arvioitava, onko säännöstelyn muutos aluehallintoviraston päätöksellä määrätty vesilain mukaisesti ja onko hankkeesta aiheutuvien edunmenetysten käsittelyn ja ratkaisun erottamisessa omaksi asiakseen menetelty lainmukaisesti. Hallinto-oikeudessa on samaan aikaan tämän lupa-asian kanssa käsittelyssä kyseisessä korvausasiassa tehdyt valitukset, joista annetaan päätös erikseen.

Hallinto-oikeus katsoo 19 luvun 4 ja 15 §:t huomioon ottaen, että Uudenkaupungin Vesi Liikelaitos on luvan haltijana voinut hakea osittaista muutosta Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksellä 8.4.1974 nro 39/1974 aloitettuun Uudenkaupungin makeavesialtaan säännöstelyä koskevaan vanhan vesilain mukaiseen lupaan. Vesitaloushankkeen muutoksen tarkoitus on makeavesialtaan käyttökelpoisuuden turvaaminen alueen tärkeimpänä raakavesilähteenä.

Sirppujoen järjestely-yhtiön asiakumppaneineen tekemän valituksen johdosta hallinto-oikeuden on selvitettävä, onko aluehallintoviraston päätöksellä säännöstelyn juoksutussääntöön tehty muutos voinut aiheuttaa keskivedenkorkeuden nousua säännöstelyn vaikutuspiirissä olevalla vesialueella niin, että maa-alueita olisi muuttunut vesialueeksi. Tällöin luvan myöntämisen edellytyksenä olisi kyseisten alueiden hallinta- tai käyttöoikeus vesilain 3 luvun 4 §:n 3 momentissa edellytetysti.

Arviointi on tehtävä luvan muuttamista koskevassa asiassa hakemuksen tietojen pohjalta, ottaen huomioon myös aiemmissa lupaprosesseissa ja asianosaisten kirjelmissä esiin tuodut tosiseikat.

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään keskivedenkorkeuden muutoksen osalta katsoen makeanvedenltaan keskivedenkorkeuden pysyneen samana, noin tasolla NN -0,25 m, koko altaan toiminnan ajan. Lisäksi aluehallintovirasto on todennut vesitalousluvan muuttamisen tarkoituksena olevan säilyttää ja laillistaa nykyinen tilanne, jolloin altaan keskivedenkorkeuden mukainen vesialueen raja maata vastaan säilyy nykyisellään, vesialuetta ei muutu maa-alueeksi eikä muodostu vesijättöä.

Hallinto-oikeus katsoo, että keskivedenkorkeuden alentumista ja vesijättöä ei voida todeta muodostuneen säännöstelyn aloittamisesta lukien yksinomaan siitä valituksessa mainitusta syystä, että säännöstelyyn myönnetyn luvan mukaiset säännöstelyn ylä- ja alarajat ovat alentuneet 0,056 metriä kymmenen vuoden välein. Lupamääräyksen 9) mukaisesti toteutettava juoksutus makeanvedenaltaasta ei ole määräytynyt yksinomaan säännöstelyn ylä- ja alarajojen perusteella, vaan juoksutussäännön mukainen juoksutus eri ajankohtina ja vesitilanteissa perustuu merivedenpinnan ja makeanvedenaltaan vedenpinnan väliseen korkeuseroon ja vallitseviin vedenkorkeuksiin suhteessa juoksutussäännön mukaiseen säännöstelyn ylärajaan. Lisäksi kulloinkin vallitsevaan makeanvedenaltaan vedenkorkeuteen sekä tarkastelujakson toteutuneiden vedenkorkeuksien perusteella laskettavaan keskivedenkorkeuteen vaikuttavat paikalliset hydrologiset olosuhteet kuten sadanta ja tulovirtaama.

Makeavesialtaan olosuhteissa vesialueen rajaa maata vasten on säännöstelyn aiheuttaman vedenkorkeuksien vaihtelun vuoksi vaikea määrätä, minkä vuoksi aluehallintovirasto on voinut vesilain 18 luvun 18 §:n mukaisesti määrätä lupapäätöksessä, missä vesialueen rajan on katsottava kulkevan. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätös perustuu näiltä osin riittävään selvitykseen siitä, missä säännöstellyn makeanvedenaltaan keskivedenkorkeuden on katsottava sijaitsevan ja että makeanvedenaltaan keskivedenkorkeuden on katsottava säilyneen samana koko säännöstelyn ajan.

Valituksen johdosta on selvittävää myös, onko aluehallintovirasto voinut käsittelyratkaisullaan siirtää korvausasioiden käsittelyn ratkaistavaksi erillisenä asiana. Hallinto-oikeus toteaa, että erillisenä asiana käsiteltäväksi siirrettyyn korvausasiaan ei ole sisältynyt lunastus- tai käyttöoikeuden myöntämiseen liittyviä korvauksia, jotka on aina ratkaistava lupa-asian yhteydessä. Tämä ja muutoin aluehallintoviraston käsittelyratkaisun perustelut huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että valituksenalaisessa lupa-asiaassa annettuun ratkaisuun liittyvien korvausten eriyttämiseksi käsiteltäväksi erillisenä asiana vesilain 11 luvun 18 §:n 2 momentin nojalla on ollut asianmukaiset ja riittävät perusteet. Korvausasian käsittelyn eriyttämisestä ei ole aiheutunut edunmenetystä asianosaisille tai käsittelyn viivästyistä. Säännöstelyluvan muuttamista ja menetysten korvaamista koskevista päätöksistä tehdyt valitukset on kuitenkin ratkaistu hallinto-oikeudessa samanaikaisesti.

Luvan myöntämisen edellytysten osalta on todettava, että aluehallintoviraston päätöksestä ilmenevästä juoksutussäännön muuttamisesta saatava yleinen hyöty makeavesialtaasta 1) yhdyskunnan vesihuoltoa varten välttämättömän, 2) paikkakunnan teollisuuden käyttöön, 3) muuten käytettäväksi paikkakunnalla ja 4) yhdyskunnan vesihuoltoa paikkakunnan ulkopuolella palvelevan vedenoton turvaamiseksi on huomattava. Makeavesiallas on merkittävin hyvälaatuisen puhtaan käyttöveden tuottamiseen soveltuva raakavesivarasto alueellaan. Vesihuollon turvaamiseen liittyy veden riittävyden lisäksi myös raakaveden laatu, mikä tässä tapauksessa edellyttää vesitilavuuden ohella riittävää viipymää makeavesialtaassa. Raakavesivaraston veden laadun turvaamiseksi on tarpeen estää meriveden kulkeutumista

makeavesialtaaseen. Nämä edellyttävät riittävää vedenkorkeutta ja vesitilavuutta makeavesialtaassa.

Hakemuksen mukaan vanhan lupamääräyksen 9 mukainen juoksutus pienentäisi altaan vesitilavuutta ja lyhentäisi veden viipymää altaassa. Ilman luvan muutosta säännöstely saattaisi johtaa altaan veden laadun huononemiseen.

Lupaharkinnassa vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2) kohdan mukaisen etuvertailun suorittamiseksi aluehallintoviraston on tullut tunnistaa ja arvioida kaikki vesilain 3 luvun 6 ja 7 §:ien mukaiset ennalta arvioitavat hankkeen hyödylliset ja haitalliset vaikutukset. Hankkeen pääasiallisena hyötynä on alueen vesihuollolle saatava hyöty, minkä lisäksi yleistä hyötyä muodostuu myös vesistön virkistyskäytölle ja luonnonolosuhteille. Samoin hankkeesta aiheutuviin menetyksiin on tullut lukea kaikki hankkeen ennalta arvioitavat menetykset.

Korvauksia koskevan asian siirtämisestä ratkaistavaksi myöhemmin erillisenä asiana seuraa, että etuvertailussa huomioon otettavien ja pääosin kuivatushyödyn pienemmisestä aiheutuvien hankkeen yksityisten menetysten tarkka euromääräinen arvo ei ole ollut lupaharkinnan yhteydessä tiedossa. Tästä syystä aluehallintoviraston olisi tullut arvioida hankkeesta aiheutuvien menetysten suuruutta euromäärien sijaan yleiseltä kannalta. Etuvertailun lopputulokseen tällä aluehallintoviraston päätöksen perustelujen puutteella ei ole ollut vaikutusta. Hankkeesta aiheutuvien menetysten laatu ja suuruusluokka on tunnistettu ja yksilöity riittävän tarkasti niiden merkityksen arvioimiseksi. Muilta osin hankkeen hyödyistä ja menetyksistä aluehallintoviraston päätöksen perusteluihin viitaten hallinto-oikeus toteaa, että hankkeesta pääosin yleisille eduille saatavat hyödyt ovat huomattavia verrattuna siitä aiheutuviin yleisiin ja yksityisiin menetyksiin, joten edellytykset säännöstelyrajojen muuttamiseen ovat olleet olemassa.

Yhteenvedona Sirppujoen järjestely-yhtiön asiakumppaneineen esittämän ensisijaisen vaatimuksen osalta hallinto-oikeus toteaa, että vesilain 2 luvun 7 §:n vaatimus haittojen minimoinnista on tullut otetuksi huomioon aluehallintoviraston päätöksen perusteluista ilmenevästi, eikä aluehallintoviraston päätöksen kumoamiselle valituksessa esitetyistä syistä ole perusteita.

Sirppujoen järjestely-yhtiön asiakumppaneineen esittämät toissijaiset vaatimukset koskevat Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen 3.6.2021 nro 171/2021 lupamääräyksen 9) ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen sisällön muuttamista hakemuksesta poiketen. Vaatimukset liittyvät säännöstelyn juoksutuksen ajoittamiseen ja säännöstelystä aiheutuvien menetysten vaihtoehtoihin kompensatioihin. Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintoviraston on tullut suorittaa lupaharkinta hakemuksen mukaiseen hankkeeseen ja luvan myöntämisen edellytysten täytyessä lupa on tullut myöntää haetusti. Perusteita muuttaa lupamääräystä 9 enemmän ei ole.

Sirppujoen järjestely-yhtiö asiakumppaneineen on vaatinut aluehallintoviraston päätöksen kumoamista myös sillä perusteella, että se menee Vaasan hallinto-oikeuden palauttamispäätöksen syiden ja perusteiden ulkopuolelle asiaratkaisussaan ja jättää huomiotta sen, mitä on katsottu selvitettyksi lupaehdon 9) ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen taustasta tai tarkoituksesta luoda oikeudellista asemaa. Näiltä osin hallinto-oikeus viittaa edellä luvan myöntämisen edellytyksistä lausumaansa ja toteaa, että hakijalla on ollut oikeus hakea muutosta hallussaan olevaan säännöstelylupa. Aluehallintoviraston on tullut tehdä lupaharkinta hakemuksen mukaiseen hankkeeseen ja luvan myöntämisen edellytysten täytyessä aluehallintoviraston on tullut myöntää lupa haetusti. Näin ollen myös tämä vaatimus on hylättävä.

Valituksessa ei ole esitetty muitakaan perusteita, joiden perusteella aluehallintoviraston päätöstä olisi pidettävä lainvastaisena.

██████████ valituksen osalta hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisen päätöksen mukaisesti tehtävä makeavesialtaan säännöstelyn ylä- ja alarajojen muutos turvaa vedenkorkeuksien säilymistä ja vähentää virkistyskäytön ja vesistön umpeenkasvun kannalta haitallisen matalien vedenkorkeuksien esiintymistä verrattuna Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksessä 8.4.1974 nro 39/1974 määrättyihin säännöstelyn ylä- ja alarajoihin. Aluehallintoviraston säännöstelyrajoihin tekemä muutos ei lisää kasvillisuuden leviämistä valittajan rannassa eikä hankaloita veneellä liikkumista. Muutoksesta ei myöskään aiheudu ennalta arvioitavaa veden laadullista heikentymistä, josta olisi määrättävä korvausta maksettavaksi. Valitus on siten hylättävä.

Lupamääräysten määräaikainen tarkistaminen

Aluehallintovirasto on luvan haltijan hakemuksesta poistanut Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksellä 8.4.1974 nro 39/1974 toteutettavan säännöstelyn juoksutusmääräyksiin sisältyneen menettelyn, jolla säännöstelyn ylä- ja alarajoja alennettiin kymmenen vuoden välein. Alkuperäisen luvan mukaisesti säännöstelyn ylä- ja alarajoihin määräajoin tehtävän alentamisen tarkoituksena on ollut vähentää säännöstelystä tulevaisuudessa aiheutuvaa kuivatushyödyn menetystä. Säännöstelyrajojen alentamisen määrä vastasi alkuperäisen säännöstelyluvan myöntämisaikana vallinnutta maankohoamisen vuosittaista määrää. Luvan myöntämisen jälkeen on ilmennyt, että maankohoamisen ja merivedenkorkeuden muutoksen yhteisvaikutuksena vesialueen rajan sijainnin muutosnopeus voi vaihdella. Tulevaa maankohoamisen ja merivedenkorkeuden muutoksen yhteisvaikutusta ei voida täysin ennakoita.

Hankkeen vaikutusalue on laaja ja sen vaikutukset pitkällä aikavälillä riippuvat merkittävästi merivedenkorkeuden muutoksesta. Hallinto-oikeus katsoo, että valituksenalaisen lupapäätöksen mukainen vedenkorkeuksien säännöstelyn pysyvä muutos heikentää säännöstelystä vesiympäristölle ja sen käytölle tulevaisuudessa mahdollisesti aiheutuvien merkittävien haittojen huomioonottamista säännöstelyssä. Aluehallintoviraston olisi tästä syystä tullut muutoksen yhteydessä sisällyttää lupaan myös säännöstelyn

juoksutusmääräysten tarkistamista määräajassa koskeva määräys, jolla mahdollistetaan nyt muutettujen juoksutusmääräysten mukaisesta säännöstelystä tulevaisuudessa ehkä aiheutuvien merkittävien haittojen arviointi ja vähentäminen. Hallinto-oikeus on valitusten johdosta täydentänyt luparatkaisua sisällyttämällä tarkistamismääräyksen lupaan.

3. Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Pykälän 2 momentin mukaan korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle.

Asian laatu ja oikeudellinen epäselvyys huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että osapuolet vastaavat kukin omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Uudenkaupungin kaupunginhallituksen ja Pyhärannan kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta yleisessä tietoverkossa kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **20.11.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Janne Marttila ja Reko Vuotila sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomarit Lasse Käsälä ja Martti Häikiö. Asian on esitellyt Martti Häikiö.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päättös

[REDACTED], maksutta

Sirppujoen järjestely-yhtiö ynnä muut / AA [REDACTED], maksutta

Uudenkaupungin Vesi -liikelaitos

Uudenkaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Pyhärannan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Uudenkaupungin kaupunginhallitus

Pyhärannan kunnanhallitus

Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat

Varsinais-Suomen ELY-keskus, kalatalousviranomainen

Kainuun ELY-keskus, patoturvallisuusviranomainen

Liikenne ja viestintävirasto (Traficom)

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
  - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
  - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
  - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
  - vaatimusten perustelut
  - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>